

Täysistunto

Torstai 24.11.2016 klo 15.59—21.40

3. Keskustelualoite eduskunnan roolista kestävän kehityksen edistäjänä

Keskustelualoite KA 10/2016 vp

Keskustelu

Puhemies Maria Lohela: Päiväjärjestyksen 3. asiana on ajankohtaiskeskustelu eduskunnan roolista kestävän kehityksen edistäjänä. Ajankohtaiskeskustelun avaa keskustelualoitteen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Aila Paloniemi. Seuraavat puheenvuorot käyttävät ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen ja maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen, kummallekin 5 minuuttia. Muut puheenvuorot varataan P-painikkeella, ja ne saavat kestää enintään 2 minuuttia. Myönnän puheenvuorot sitten harkitsemassani järjestyksessä. Tämän lisäksi myönnän harkintani mukaan 1 minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja, mikäli tarvetta debatille ilmenee. Ajankohtaiskeskusteluun varataan aikaa 2 tuntia.

Keskustelu

17.02 Aila Paloniemi kesk (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! YK:n jäsenmaat sopivat uusista kestävän kehityksen tavoitteista, jotka tulisi toteuttaa vuoteen 2030 mennessä. Kyse on yhdestä ihmiskunnan ja planeettamme kannalta merkittävimmästä avauksesta, jossa Suomikin on mukana. Olen itse kotoisin noin 50 asukkaan pienestä Noposenahon kylästä Kyyjärveltä. Siksi on aivan upeaa tässä ympäristössä, eduskunnassa, päästä puhumaan kerrankin näin suuresta asiasta.

Uutta kestävän kehityksen 17 tavoitteessa on, että ne koskevat kaikkia maailman maita, ei vain kehittyviä maita, ja niiden toteutumista ollaan seuraamassa tarkasti. Hienoa, että Suomi oli ensimmäisten YK-jäsenmaiden joukossa kertomassa viime kesänä alustavista suunnitelmistaan kestävän kehityksen toteuttamiseksi. Suomalainen toimintatapa on otettu kiitoksin vastaan maailmalla. Suomen suunnitelmassa yhdistyvät kansalliset ja kansainväliset kestävän kehityksen toimet, ja suunnitelmaa toteutetaan yhdessä, koko yhteiskunnan laajuudelta. Kansallinen toimeenpanosuunnitelmamme valmistuu kuluvan vuoden loppuun mennessä, ja odotukset ovat siis korkealla.

Kestävän kehityksen arvomaailma ja tavoitteet istuvat hyvin suomalaiseen ja pohjoismaiseen ajatteluun. Ne tukevat sellaista kehitystä ja talouskasvua, jossa nykyhetken tarpeet tyydytetään ilman, että viedään tulevilta sukupolvilta mahdollisuus samaan. Sen lisäksi meidän tulee kaventaa eriarvoisuutta myös oman sukupolvemme sisällä sekä sukupuolten välillä Suomessa ja maailmalla.

Koskaan aikaisemmin ei ihmiskunta ole ollut näin riippuvainen toinen toisistaan ja vähenevistä luonnonvaroista. Myös oman toimintamme vaikutukset ulottuvat pitkälle maamme rajojen ulkopuolelle, ja kaukaisetkin tapahtumat vaikuttavat meihin. Siksi kansalliseen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2016 vp

toimintasuunnitelmaamme kuuluu myös globaali ulottuvuus. Suomi on sitoutunut auttamaan kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista myös muualla maailmassa. Tätä Suomi tekee kehityspolitiikan ja kehitysyhteistyön keinoin.

Meillä on monta syytä sitoutua kestävä kehityksen edistämiseen myös maamme rajojen ulkopuolella. Erityisesti voimakkaana jatkuva väestönkasvu Saharan eteläpuolisessa Afrikassa ja eräissä Aasian maissa ja jo nyt ennätysuuret nuoret ikäluokat vaativat kestäviä ratkaisuja. Elinkeinojen harjoittamisen turvaaminen, ihmisarvoinen, säällinen työ, sukupuolten välinen tasa-arvo sekä yhteiskuntien toimintakyvyn turvaaminen ovat kehityspolitiikan avainkysymyksiä. Ilmastomuutos ja planeetan resurssien rajallisuus pakottavat meitä toimimaan nopeasti.

Toteutuessaan kestävä kehityksen tavoitteet vievät meitä kohti vakaampaa, vauraampaa ja tasa-arvoisempaa Suomea ja maailmaa. Tavoitteet eivät kuitenkaan toteudu itsestään. Siksi olemme tänään keskustelemassa siitä, miten Suomen eduskunta, kansanedustajat ja puolueet vastaavat kestävä kehityksen haasteeseen. Ihmiskunnan ja luonnon kestävä tulevaisuus on turvattava nyt. Meidän on saatava kestävä kehityksen tavoitteet osaksi suomalaista politiikkaa, päätöksentekoa ja lainsäädäntöä.

Arvoisa puhemies! Kestävä kehityksen 17 tavoitetta heijastelevat pohjoismaista arvopohjaa. Pohjoismailla on ollut keskeinen rooli niiden aikaansaamisessa, ja siitä sopii olla ylpeä. Meillä on siis aivan erityinen vastuu siitä, että tavoitteet saavutetaan niin täällä meillä kuin maailmallakin.

Koska kansanedustuslaitoksilla on tärkeä rooli tavoitteiden toteuttamisessa, ne ovat olleet aktiivisesti mukana tässä luomisprosessissa. Esimerkiksi vuonna 2013 Quitossa, Ecuadorissa, parlamentaarikot ympäri maailman toivat ajatuksiaan esiin Post 2015 -kehitystavoitteista ja tuloksena syntyi Quiton tiedonanto, jossa kannustetaan kaikkia maailman kansanedustuslaitoksia säätämään kestävä kehityksen mukaisia lakeja. Vuonna 2015 maailman parlamenttien puhemiehet antoivat tukensa kestävä kehityksen tavoitteille ja ilmaisivat tahtonsa toteuttaa niitä aktiivisesti kansallisissa parlamenteissaan. Olemme siis sitoutuneet kestävä kehityksen tavoitteiden edistämiseen.

YK:n kestävä kehityksen prosessi on alusta alkaen nojannut siihen, että mukana olisivat kaikki maat, kaikki toimijat talouden ja politiikan päättäjistä yrityksiin ja yksilöihin, kaupunkeihin, kuntiin ja paikallisyhteisöihin. Sitoumus 2050 -verkkosivusto on yksi erinomainen tämän asian omistajuuden lisäämiseen pyrkivä väline. Sivustolta löytyy jo yli 300 suomalaisten toimijoiden ilmoittamaa toimenpidesitoumusta. Suomalaisia vahvuuksia ovat muun muassa tavoitteet hiilineutraaliudesta ja resurssiviisaasta taloudesta.

Kestävä kehityksen ajattelu opitaan kotona, kouluissa ja lähiyhteisöissä, ja sitä tulisi päivittää koko elinkaaren ajan. Kansanedustajilla ja eduskunnalla on tässä aivan erityinen rooli: Kaiken lainsäädännön, erilaisten kansallisten ohjelmien, politiikkalinjausten ja valtion budjetin tulisi perustua kestävälle kehitykselle. Tämän lisäksi kansanedustajilla on tärkeä rooli lisätä äänestäjiensä ja edustamiensa alueiden hallintojen tietoisuutta kestävästä kehityksestä.

Jotta kestävä kehityksen tavoitteet toteutuisivat, tarvitaan niiden lainsäädännöllistä toimeenpanoa kansallisella tasolla sekä kansainvälisten sitoumusten noudattamista. Eduskunnan ja hallitusten on huolehdittava siitä, että säädetään tarvittavia uusia lakeja ja muokataan olemassa olevia niin, että ne vastaavat Agenda 2030:n asettamia uusia maailmanlaajuisia tavoitteita.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2016 vp

Tärkeää on myös puuttua Suomen kestävä kehityksen arvioissa havaittuihin haasteisiin. Niitä ovat muun muassa ilmastonmuutos ja resurssiemme käyttö, jotka liittyvät oleellisesti kulutus- ja tuotantotapoihimme. Myös julkisten hankintojen kestävyys tai palkkatasarvo tai naiseen kohdistuva väkivalta ovat esimerkkejä niistä teemoista, jotka vaativat aktiivisia toimia eduskunnalta.

Kansanedustajat voivat vaatia valiokuntakuulemisia ja edistymisraportteja sekä tuoda kestävä kehityksen tavoitteita julkiseen tietoisuuteen ja mediaan sekä keskustella aktiivisesti kansalaisyhteiskunnan kanssa kestävä kehityksen edistymisestä ja näin vahvistaa läpinäkyvyyttä kaikilla tasoilla.

Arvoisa puhemies! On siis pidettävä huolta, että valiokunnat käsittelevät toimialaansa kuuluvia kestävä kehityksen tavoitteita. Valiokunnissa on niiden toimialaa koskevaa erityistietämystä, ja valiokunta voi keskittyä tarkasti sen alaan kuuluvien kestävä kehityksen tavoitteiden seurantaan yhteistyössä vastaavien ministeriöiden ja virkamiesten kanssa. Kysyn myös, voisiko esimerkiksi tulevaisuusvaliokunta ottaa päävastuun kestävä kehityksen tavoitteiden seurannasta yleisellä tasolla.

Tavoitteiden toteutukseen tarvitaan tietenkin resursseja, poliittista tahtoa ja aitoa sitoutumista. Vuosittaisissa budjettikeskusteluissa ja budjettien laadinnassa tulee huolehtia siitä, että kestävä kehityksen tavoitteet näkyvät valtion budjetissa, ja niiden pitäisi näkyä myös kuntatasolla. On tuotava kestävä kehityksen tavoitteet mukaan budjetin valmisteluun prosessin alusta saakka.

Arvoisa puhemies! Eduskunnalla on erinomaiset edellytykset toteuttaa kestävä kehitystä kansallisessa politiikassaan. Toisin on köyhissä ja hauraissa maissa, joissa hallinnon kapasiteetti ja valtion varat ovat monesti erinomaisen vähäiset. Osassa näitäkin maita on silti tartuttu toimeen. Esimerkiksi Pakistanissa on perustettu kansalliseen parlamenttiin asiaa seuraava task force.

Kestävä kehityksen Agenda 2030 velvoittaa Suomen kaltaisia maita toimimaan myös hauraiden ja köyhimpien maiden globaalina kumppanina. Hallituksen kehityspoliittinen ohjelma antaa hyvät eväät tähän. Painopisteistä mainittakoon naisten ja tyttöjen aseman parantaminen, kehitysmaiden talouksien ja yhteiskuntien toimintakyvyn vahvistaminen, kestävä luonnonvarapolitiikka, kauppa- ja teknologiayhteistyö sekä yksityisen sektorin osallistaminen. Sen lisäksi lähes jokaiseen tavoitteeseen on sisällytetty kansainvälisen kumppanuuden ulottuvuus. Esimerkkeiksi käyvät vaikkapa maiden sosiaalijärjestelmien, verotuksen tai kestävä teollistumisen kehittäminen. Esimerkiksi ruokaturva ei ole enää yhdenkään maan kansallinen kysymys. Samoin lääkkeiden saatavuutta, kehitysmaiden vientiä tai jalostusarvon lisäämistä rajoittavat kaupan esteet olisi purettava. Samalla meidän itsemme tulisi tarkastella kriittisesti esimerkiksi tuotanto- ja hankintaketjujamme tai fossiilisten polttoaineiden käyttöä.

Suomen kehitysrahoitus vastaa ensi vuonna 0,40 prosentin osuutta suhteessa bruttokansantuloon. Se ei ole Suomen kansainvälisten sitoumusten mukaista. Suomen kaikkein köyhimmille maille suuntautuvan kehitysyhteistyön ja avun ennakoidaan laskevan 0,15 prosenttiin bruttokansantulosta. Sekään ei ole linjassa YK:n Agenda 2030:n tavoitteen kanssa. Mutta tuo agenda on kuitenkin suuri mahdollisuus: koskaan aikaisemmin ei yhteistyölle ja kumppanuudelle ole luotu vastaavaa maailmanlaajuisia kehystä.

Tällä puheenvuorolla avaan keskustelumme ja haastan teidät, hyvät kansanedustajakollegat ja hallitus, edistämään aktiivisesti kestävä kehityksen tavoitteita ja niiden toteutusta kaikilla tasoilla, sekä Suomessa että kansainvälisesti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2016 vp

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi ministeri Mykkänen, 5 minuuttia, olkaa hyvä.

17.13 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Kiitos aloitteen tekijöille keskustelusta, tärkeä aihe.

Tässä puheenvuorossa ajattelin ensin lyhyesti kuvata hallituksen näkökulmasta tätä Agenda 2030 -toimeenpanoprosessia ja sen asian merkitystä, sitten hieman tarkemmin oman salkkuni asioita, kehitysyhteistyön yhteyttä tähän Agenda 2030 -toimeenpanoon, ja vielä kolmanneksi kaupan ja viennin liittymäkohtia kestäväen kehityksen ja Agenda 2030 -agendan edistämiseen.

Ensinnäkin voi olla helposti kyyninenkin siinä, miten paljon YK:n sovitut tavoitteet asettavat todellista muutosta siihen, mitä maailmassa näemme. Mutta täytyy sanoa, että silloin, kun asetettiin näitä vuosituhattavoitteita, niistä itse asiassa moni keskeinen lähti kuitenkin toteutumaan kiihtyvästi, niin kuin äärimmäisen köyhyyden selvä pieneneminen ja puhtaan veden saatavuuden lisääntyminen, ja osa siitä varmasti on sitä, että on fokusoitu maailmanyhteisön toimenpiteitä. Tässä suhteessa täytyy toivoa, että samalla tavalla tapahtuu myös Agenda 2030:n osalta.

Uusi näkökulmahan on se, että nyt nämä selkeästi koskevat kaikkia maita. Kehitysmaat eivät siis ole ikään kuin länsimaailman tavoitteita kohdemaina, vaan jokainen maa omalta osaltaan keskittyy — ja näin ollen myöskin tämä toimeenpanosuunnitelma Suomen hallituksen osalta, jossa olemme todella edelläkävijämäisesti useimpiin muihin YK:n jäsenvaltioihin nähden menossa eteenpäin — ennen kaikkea siihen, miten me muutamme Suomea kestäväen kehityksen yhteiskunnaksi.

Tärkeä tarkoitus omasta näkökulmastani on, että luodaan selkeä seurantarakenne niin vuosittain kuin pidemmälläkin aikavälillä. Muuten helposti jäädään vain tavoitteisiin ja puheisiin. Tältä osin tämä aloite tulevaisuusvaliokunnan roolista koordinoivana on varsin perusteltu. Myös ministeri Tiilikaisen kanssa siitä lyhyesti keskustelimme. Meillä on painopisteenä erityisesti tarkoitus ottaa hiilineutraali yhteiskunta ja resurssiviisas Suomi ja toisaalta yhdenvertainen, tasa-arvoinen, osaava Suomi, jolloin mennään väistämättä useamman valiokunnan osaamisalueelle. Tässä suhteessa tulevaisuusvaliokunnan rooli voi olla hyvinkin luonteva.

Mitä tulee sitten kehitysyhteistyön linkkeihin, niin meidän painopisteemme kehityspoliittisessa selonteossa, jota edeltäjäni esitteli keväällä täällä ja jonka eduskunta hyväksyi, sopivat erittäin hyvin Agenda 2030:een, ja se ei sinänsä tietysti ole sattuma. Meillä ykkösprioriteetti on naisten ja tyttöjen asema. Se näkyy siinä, että vaikeassakin taloudellisessa tilanteessa me olemme priorisoineet selkeästi esimerkiksi YK:n järjestelmässä UN Womenia, UNFPAa ja sen tyyppistä toimintaa, joka nimenomaan tukee sellaisia arvoja — tasa-arvoa, naisten ja tyttöjen koulutusta — jotka valitettavasti eivät tänä päivänä ole itsestäänselvyyksiä edes siinä määrin kuin YK-järjestelmässä ehkä jaettiin tavoitteena muutama vuosi sitten laajemmin. Tässä suhteessa on tärkeää, että Pohjoismaat nostavat lippua tässä asiassa. Myöskin kysyin pohjoismaisilta kollegoiltani kehitysministerien kokouksessa kolmen viikkoa takaperin, ovatko muutkin huomanneet, että tässä on ehkä arvoissa tietynlaista tilanteen vaikeutumista niin Euroopassa kuin maailmalla, ja kaikki olivat yhtä mieltä, että on ja että meidän tulee nyt tässä ryhdistäytyä erityisesti naisten, tyttöjen ja vammaisten oikeuksien ja tasa-arvon puolesta puhuvana maaryhmänä. Se on tärkeää.

Toisena painopisteenä meillä on talouksien jaloilleen nostaminen. Tässä suhteessa, kun meillä on taloudellisesti vaikeassakin tilanteessa mahdollisuus investointimuotoista tukea

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2016 vp

selvästi lisätä, väittäisin — kun kentällä kierrän, esimerkiksi viime viikolla Afrikassa Keniassa ja Tansaniassa — että sillä pystytään merkittäviä määriä tekemään. Nyt esimerkiksi Finnfundin 130 miljoonan euron pääomailainalla voidaan noin 20 miljoonalle ihmiselle todennäköisesti puhdas päästötön sähkö taata. Se on sentyyppisiin hankkeisiin erittäin hyvä väline, ja uskon, että esimerkiksi ilmastorahoituksen puolella me voimme — sen lisäksi, että osallistumme näihin virallisiin, ikään kuin Pariisin sopimuksen mukaisiin, rahastoihin — tämän investointimuotoisen rahoituksen kautta hyvin merkittävässä määrin panostaa nimenomaan energiajärjestelmän muuttamiseen myös kehitysmaissa. Meidän ilmastorahoituspanos sinänsä kokonaisuutena tulee tätä kautta kasvamaan tällä kaudella.

Kaksi muuta painopistettä ovat sitten demokraattinen ja hyvin toimiva yhteiskunta mukaan lukien veronkantokapasiteetti. Tässä suhteessa on tärkeätä, että jos yhdenkin prosenttiyksikön bkt:sta veronkantokyky kasvaisi köyhimmissä maissa, niin se korvaisi kaiken kansainvälisen kehitysavun. Me olemme kaksinkertaistamassa veronkantokyvyn vahvistamiseen liittyvän kehitysavun vuoteen 2019 mennessä noin 34 miljoonaan euroon, mikä ei ole ihan helppoa, mutta me teemme sen ja olemme näitä hankkeita jo identifioineet.

Ja neljäntenä sitten puhdas vesi, energia. Tässä suhteessa, kuten mainitsin, tämä investointimuotoinen rahoitus on keskeinen. Ja sitten, kun tullaan ratkaisuihin, se, mitä tässä tänään esittelimme hallituksena — Suomen kunnianhimoinen energiastrategia, hiilestä luopuminen, fossiilisen öljyn puolittaminen — luo niitä ratkaisuja, joita skaalaamalla voimme sitten toteuttaa puhdasta järjestelmää myös Intiassa, Kiinassa, siellä, missä ilmastonmuutos ratkaistaan.

Mutta tässä taitaa aika tulla täyteen, ja keskustelun kuluessa varmasti jatkamme eri näkökulmista. — Kiitoksia.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi ministeri Tiilikainen, 5 minuuttia teillekin.

17.18 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Kiitoksia aloitteen tekijöille tästä erittäin ajankohtaisesta keskustelumahdollisuudesta.

Suomi esitteli ensimmäisten maiden joukossa viime kesänä heinäkuussa omia suunnitelmiaan ja toimiaan Agenda 2030:n kansalliseen toimeenpanoon. Itse asiassa sain olla niitä itse esittelemässä YK:n kestävän kehityksen seurantakokouksessa New Yorkissa, ja kuten ministeri Mykkänen totesi, Suomi on tietyllä lailla hyvin edelläkävijänä tässä toimeenpanossa. Se ei ole sattumaa, sillä meillä esimerkiksi kestävän kehityksen toimikunta on toiminut 25 vuotta kohtillään, eli meillä on aina haluttu yhteiskuntaa kehittää tasapainoisesti näitten kestävän kehityksen periaatteitten mukaan.

No, nyt Agenda 2030 on uusi ohjelma. Kun Suomi raportoi siitä ja omasta toimeenpanotyöstään, saimme itse asiassa runsaasti kiitosta ja huomiota muilta jäsenvaltioilta mutta myös kansalaisyhteiskunnan edustajilta. Erityisesti arvostettiin tapaamme nostaa esille myös omia haasteitamme — ei pelkästään kehua, missä olemme hyviä, vaan tunnustaa se, missä meillä on parannettavaa — ja sitä, että samalla osallistamme tiedeyhteisön ja kansalaisyhteiskunnan toimijat osaksi tätä maamme raportointia.

Pitkäjänteisen ja osallistavan toiminnan ansiosta Suomella on itse asiassa tällä hetkellä erittäin hyvä maine kestävän kehityksen ja Agenda 2030:n edistäjänä maailmanlaajuisesti, niin EU:ssa kuin YK:ssakin. Suomen toimintatavoista halutaan oppia muualla eri puolilla Eurooppaa ja maailmaa, ja meillä on myös monia yhteistyöhankkeita tai -malleja käynnissä. Esimerkiksi Kolumbian kanssa meillä on asiantuntijatasen kokemustenvaihto ja vertai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2016 vp

soppiminen, ja myös Kolumbia oli yksi näitä ensimmäisiä raporttoreja, ja tätä hyvää yhteistyötä jatkamme myös tulevana vuonna. Maiden valmiuksista toteuttaa globaaleja Agenda 2030 -toimenpiteitä on laadittu useita kansainvälisiä selvityksiä. Myös Suomessa tehtiin tänä vuonna arviointi siitä, missä olemme hyviä, mitkä ovat valmiutemme, missä meillä on parannettavaa. Nimittäin kun kestävä kehitys pannaan toimeksi, oleellista on huomata se oma lähtötilanne.

Tutkimuksessa käytettyjen indikaattoreitten mukaan Suomen lähtötaso on kokonaisuutena kansainvälisesti vertaillen varsin hyvä mutta viime vuosina kehitys ei ole ollut riittävää. Meillä on siis parannettavaa. Suomen keskeisiä vahvuuksia kestävä kehityksen toimeenpanossa on meille tutulla tavalla korkealaatuinen koulutus ja siihen pohjaava osaaminen, yhteiskunnan yleinen vakaus, demokraattiset instituutiot ja hyvä hallinto. Keskeisinä parantamisen kohteina tässä analyysissä nousivat esimerkiksi ilmastonmuutoksen vastainen kamppailu, luonnonvarojen kulutus sekä talous- ja työllisyyskehitys. Kaikki nämä ovat myös niitä toimia, mihin nykyinen hallitus tarmokkaasti paneutuu, ja olen iloinen, että juuri tänään voin pistää rintaani kestävä kehityksen pinssit numerot 7 ja 13 eli puhdas energia ja ilmastotoimet, koska hallitus on ottanut merkittävän, huiman askeleen näitten asioitten parantamiseksi Suomessa.

Meillä Suomessa on merkittävä työkalu laajan sitoutumisen ja osallistamisen välineenä eli kestävä kehityksen yhteiskuntasitoutumus, jossa on muokattu näistä 17 maailmanlaajuisesta tavoitteesta vielä 8 kiteytystä, jotka antavat Suomelle kansallisen tulokinnan Agenda 2030 -tavoitteista. Tuo yhteiskuntasitoutumus on innovatiivinen työkalu, jonka avulla yhteiskunnan eri toimijat voivat lähteä toteuttamaan tätä ohjelmaa. Idea on, että mietitään konkreettinen toimi, mitä esimerkiksi yritys, järjestö, kaupunki tai vaikkapa oppilaitos haluaa tehdä kestävä kehityksen edistämiseksi, ja se asettaa itselleen tavoitteen, toimii, seuraa ja raportoi. Näitä tämänkaltaisia sitoumuksen antajia Suomessa on jo 340, ja tämä, hyvät ystävät, on erittäin paljon kiinnostusta maailmalla herättänyt työkalu kestävä kehityksen jalkauttamiseksi.

Arvoisa puhemies! Nyt hallitus työskentelee kansallisen kestävä kehityksen toimeenpanosuunnitelman viimeistelemiseksi. Ministeri Mykkänen näitä tärkeimpiä asioita ja painopisteitä siinä otti jo esille, mutta kansanedustuslaitoksen työ, eduskunnan rooli tässä kestävä (Puhemies koputtaa) kehityksen seurannassa on erittäin tärkeä. Kestävä kehityksen tavoitteet jakaantuvat joka ikisen eduskunnan valiokunnan toiminta-alueelle, mutta olisi hyvä, jos joku eduskunnan valiokunnista ottaisi sen pääseurantavastuun. Nyt kun valtioneuvosto ajattelee, (Puhemies koputtaa) että kestävä kehityksen toimeenpano laitetaan osaksi tulevaisuustyötä, niin näen aivan mahdollisena ja hyvänä tuon, että eduskunnassa tulevaisuusvaliokunta voisi olla tämä seurantavaliokunta. — Kiitoksia.

Puhemies Maria Lohela: Ja nyt laajennetaan keskustelua.

17.24 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Suomi ja muut teollisuusmaat ovat tottuneet olemaan maailmanyhteisössä avunantajaroolissa. Olemme tottuneet kertomaan muille, mitä pitää tehdä. Nyt tämä asetelma on murtunut ja pelin säännöt on kirjoitettu uusiksi. YK:n uudessa kestävä kehityksen toimintaohjelmassa kaikki maailman maat ovat kehitysmaita, myös Suomi on kehitysmaa. 17 tavoitetta velvoittavat yhtäläisesti kaikkia maita ja toimijoita ja tekevät jokaisen maan tilivelvolliseksi sen omalle kansalle ja kansainväliselle yhteisölle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2016 vp

On äärimmäisen tärkeää, että eduskunta ja koko poliittinen koneisto sitoutuu agendaan ja toteuttaa sitä kaikessa politiikassa, niin sisä- kuin ulkopoliitikassakin, niin talous- kuin ympäristöpolitiikassakin, ja tämä vaatii niin ajattelu- kuin toimintatapojenkin muutosta. Agendan on oltava mukana kaikessa lainsäädännössä ja valtion budjetoinnissa. Jo hallituksen lakiesityksissä tulisi arvioida kestävä kehityksen vaikutuksia, ja valtion talousarvioesitystä pitäisi rakentaa ja arvioida agendan tavoitteiden kannalta.

Ministeri on esittänyt, että seurantavastuu agendasta annettaisiin tulevaisuusvaliokunnalle. Ajatus on hyvä, mutta jokaisen valiokunnan on otettava vastuu agendan toteuttamisesta omassa toiminnassaan ja omalla sektorillaan. Erityisen tärkeää on, että valtion budjetista vastaava valtiovarainvaliokunta tuntee agendan ja sitoutuu siihen. Tärkeää on myös tuoda agendan toimeenpanoseuranta säännöllisesti eduskunnan suureen saliin, ja on hyvä idea seurata asiaa hallituksen vuosikertomuksen yhteydessä, mutta se ei riitä. Tarvitaan myös vähintään kerran hallituskaudessa käytävä selontekokeskustelu.

Arvoisa puhemies! Suomi on tehnyt hyvää työtä, mutta meillä on myös haasteita. Hallituksen talouspolitiikka lisää tuloeroja, ja se on selvästi agendan kohdan 10 vastaista. Hallitus on tehnyt valtavia leikkauksia kehitysyhteistyömäärärahoihin, ja se on agendan vastaista myös. Suomen ehkä isoin haaste on ympäristöpuolella. (Puhemies koputtaa) Tänään on julkaistu ilmasto- ja energiastrategia, ja nyt pitää arvioida, vastaako se tähän suureen haasteeseen.

Puhemies Maria Lohela: Muistutan edustajia siitä, että nyt käydään keskustelua 2 minuutin puheenvuoroilla ja puheenvuorot voi varata P-painikkeella.

17.26 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää, että käymme tämän ajankohtaiskeskustelun ja nimenomaan täällä eduskunnan suuressa salissa ja vielä siitä näkökulmasta, millä tavalla voidaan vahvistaa eduskunnan roolia tässä yhteisessä kestävä kehityksen edistämisen agendassa.

Suomi on tosiaan kaikkiaan menestynyt aivan hyvin kansainvälisissä kestävä kehityksen vertailuissa, ja esimerkiksi tämä yhteiskuntasitoumus on ollut prosessi, jota on kiitelty. Mutta viime vuosina me emme ole oikein loistaneet näissä vertailuissa. Meidän kehityksemme on hiipunut ja sijoituksemme laskenut. Meillä on kuitenkin hyvät mahdollisuudet olla edelleen edelläkävijä ja toimia nykyistä paremmin, mutta se edellyttää nimenomaan sitä, että parannamme juoksua kestävä kehityksen edistämisessä.

Tarvitaankin siis kunnianhimoinen toimenpideohjelma, jolla voidaan varmistaa, että kestävä kehityksen tavoitteet ja niiden edistäminen näkyvät ihan kaikessa päätöksenteossa ja kaikessa politiikassa, mitä me teemme. Hallituksella on toimeenpanossa tietenkin päävastuu, mutta ei hallitus yksin tätä kokonaisuutta pysty hoitamaan eikä voi hoitaa, vaan tarvitaan laaja yhteistyö: kansalaisyhteiskunta, järjestöt, yksityiset yritykset, korkeakoulut, tiedeyhteisö ja niin edelleen, kunnat, jatkossa myös maakunnat — näillä kaikilla on hyvin keskeinen rooli. Läpileikkaavuus ja universaalius todellakin tarkoittavat, että näitä tavoitteita tavoitellessamme meidän kaikkien täytyy olla mukana.

Nyt on hyviä ehdotuksia siitä, miten eduskunnan työtä voidaan tässä kokonaisuudessa vahvistaa, mutta pidän todella tärkeänä tätä selontekoa tällä kaudella ja siitä käytävää keskustelua tässä salissa samoin kuin ajatusta siitä, että kestävä kehityksen tavoitteet (Puhemies koputtaa) näkyvät myös meidän budjettiprosessissamme.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2016 vp

17.28 Susanna Huovinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Aivan aluksi haluan kiittää puhemiehistöä ja myöskin puhemiesneuvostoa siitä, että voimme käydä tänään tämän tärkeän keskustelun.

Maailma ympärillämme tuntuu olevan melkoisessa myllerryksessä: sodat, konfliktit ja kriisit eivät ole minnekään kadonneet. Mutta tämmöisessä tilanteessa on mielestäni todella tärkeää muistaa myös se, että paljon on myös saavutettu, aivan kuten täällä mainittiin esimerkiksi YK:n vuosituhattavoitteista: monet ovat muuttuneet todeksi. Ei se ole tapahtunut itsestään vaan on vaatinut paljon työtä. Samoin Pariisin ilmastokokous on myönteinen merkki — toivottavasti siihen kaikki sitoutuvat jatkossakin.

Meidän täytyy edelleen kyetä sitoutumaan näihin tärkeisiin tavoitteisiin. Haasteita nimittäin riittää: väestönkasvu, sen aiheuttamat erilaiset haasteet, ilmastomuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen. Mutta aivan yhtä lailla myöskin eriarvoisuuden kasvu eri puolilla maailmaa on huolestuttava ilmiö, joka antaa valitettavasti myös ikävää pohjaa erilaisille väkivaltaisuuksille ja konflikteille, ja tätä tavoitetta, eriarvoisuuden kasvun kitkemistä, me emme voi jättää huomiotta myöskään täällä eduskunnassa. Ja nämä kaikki ovat siis mukana näissä YK:n kestävä kehityksen tavoitteissa.

Täällä on jo mainittu Suomen malli. Siitä on tullut kiitosta. Erityisesti haluan mainita sen, että ainakin kehityspoliittisessa toimikunnassa meille mainittiin, että kiitosta oli tullut myös siitä, että järjestöt olivat vahvasti mukana. Se ei ole aina ihan itsestäänselvää monissa maissa, ja toivoisinkin, että myös me eduskunnassa pidämme huolta siitä, että kun käymme näitä tulevia keskusteluja, niin otamme kansalaisyhteiskunnan vahvasti mukaan tähän keskusteluun ja työhömmä. Ja toivon todella, että eduskunnan kaikki valiokunnat kantavat tässä asiassa vastuunsa, ja kannatan myös sitä, että hallitus tuo tästä toimenpideohjelmasta selonteon, jotta pääsemme myöskin valiokunnissa käymään tähän asiaan tarkemmin kiinni.

17.30 Martti Mölsä ps: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus pitää tärkeänä, että kestävä kehityksen tavoitteiden eteneminen olisi mahdollisimman selkeästi nähtävissä ja arvioitavissa. Tämän varmistamiseksi on suunniteltu kestävä kehitystä käsittelevän osuuden lisäämistä hallituksen vuosikertomukseen. Näin eduskunnalle tarjoutuisi vuosittain mahdollisuus kokonaisvaltaiseen keskusteluun kestävästä kehityksestä. Lisäksi eduskunnan ja kansanedustajien tulee nostaa kestävä kehityksen kysymyksiä julkiseen keskusteluun sekä tehdä konkreettisesti kestävä kehityksen toimenpidesitoumus edistääkseen kestävä kehityksen toteutumista. Näihin talkoisiin pitää kaikkien ottaa osaa. Näin ei vain valitettavasti ole.

Arvoisa puhemies! Suomalainen metsätalous on vaakalaudalla Brysselissä. EU:n komissio on antanut asetusehdotuksen muun muassa metsätaloussektorin sisällyttämisestä EU:n energia- ja ilmastopakettiin 2030. Komission esitys tulee vaikuttamaan oleellisesti Suomen metsäbiotalouteen. Esitystä voidaan tulkita niin, että Suomen metsät olisivat hiilidioksidipäästöjen lähde. Vain seitsemän europarlamentaarikkoa antaa varauksettoman tukensa Suomen biotalousstrategialle. Mitä tekevät loput kuusi? Eivät varmaan oikein itsekään tiedä, mitä mieltä ovat, ja tekevät näin vahinkoa Suomelle. Heidänkin pitäisi mielestäni olla mukana isänmaansa kestävä kehityksen edistäjinä. Arvoisa ministeri, kutsumeko heidät kotimaahan puhutteluun? Toki itsehän me heidät olemme sinne äänestäneet, että... (Vasemmalta: Aivan! — Naurua)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2016 vp

17.32 **Jani Toivola vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin omassa puheenvuorossani lyhyesti tarkastella tätä aihetta 16-vuotiaan amerikkalaisen nuoren miehen silmin. Mitä se silloin tarkoittaa, kun me puhumme kestävän kehityksen agendasta 2030, suuresta historiallisesta käännekohdasta, kohdasta, jossa meidän on pakko muuttaa laivan suuntaa, jotta maailmalla globaalisti elinolon mahdollisuudet ovat olemassa myöskin tulevaisuudessa?

Ehkä moni tässäkin salissa on kuullut amerikkalaisesta nuoresta miehestä nimeltään Xiuhtecatl Martinez. Hän on 16-vuotias amerikkalainen nuori, joka on haastanut USA:n valtion oikeuteen kyvyttömyydestä torjua ilmastonmuutosta. Hurjaa tässä asetelmassa on se, että hän 19 muun nuoren kanssa nosti tämän haasteen ja sai saman tien peräänsä USA:n valtion sekä isoimmat öljy-yhtiöt, jotka pyrkivät estämään tämän haasteoikeuden. Tästä käytiin taistelu, ja lopulta nämä nuoret voittivat tämän tilanteen, tämän tapauksen, ja nyt he ovat edenneet seuraavaan historialliseen vaiheeseen elikkä heille myönnettiin tämä haasteoikeus. Mutta jo pelkästään tämä asetelma, missä 19 alle 18-vuotiaasta nuorta saa peräänsä USA:n valtion ja isot öljy-yhtiöt, kertoo aika paljon siitä valta-asetelmasta, siitä taistelusta ja globaalista kuvasta, missä me tällä hetkellä olemme. Kun Martinezilta kysyttiin, mikä häntä ajaa, miksi hän tätä asiaa tekee, niin hän sanoi, että hän on 16-vuotias nuori poika ja toki paljon mieluummin skeittaisi kavereiden kanssa ja viettäisi rentoa aikaa mutta hänen näkökulmastaan aikuiset ihmiset eivät ole kyenneet ottamaan vastuuta hänen tulevaisuudestaan ja häntä aidosti pelottaa se, minkälaiseen maailmaan hän kasvaa aikuiseksi, ja hän näkee, että toiminnan aika on nyt, ja jos ei kukaan muu toimi, heidän nuorina on toimittava.

Minä näkisin, että tämä on aika iso haaste myöskin meille tässä salissa ja toivottavasti taas painottaa sitä, miten tärkeästä historiallisesta käännekohdasta me puhumme ja siitä, että meitä kaikkia tarvitaan tähän, ja miten tärkeätä se on silloin, että me tietysti eduskuntana tarkastelemme tätä sekä kotimaan näkökulmasta että globaalista näkökulmasta kehitysyhteistyössä, mutta myöskin se sitoo meitä. (Puhemies koputtaa) Silloin minä ehkä itse toivoisin, että olisin vielä tässä keskustelussa nähnyt myöskin hallitusta laajemmin paikalla. Se ikään kuin (Puhemies: Aika on täynnä!) käynnistäisi sitä laivaa jo heti siihen suuntaan, että tämä on yhteinen asia.

17.35 **Anders Adlercreutz r:** Värderade talman! Pariisin ilmastosittemus velvoittaa, kuten kaikki tiedämme, ja nyt Trumpin voiton jälkeen vielä enemmän kuin aikaisemmin. Valitettavan usein niukka näkemys omasta hyödyistä ajaa yhteisvastuun yli. Tämä on kautta aikain ollut populististen liikkeiden elinvoiman lähde, ajatus siitä, että on olemassa oma etu ja sitten se muu maailma, josta ei niin tarvitse välittää. No, me tiedämme kaikki, että näin ei ole. Yksikään valtio ei pysty rajoittamaan kantaansa koskemaan pelkästään omien rajojen sisäpuolista maailmaa. Jos niin erehtyy tekemään, niin ampuu omaan nilkkaansa. Omassa taloudessamme ne harvat teollisuuden ilonlähteet ovat juuri lähteneet niistä teollisuudenaloista, jotka näkevät yhteisen edun, puhtaan ympäristön merkityksen toimintansa avaimena. — Tähän pystyy varmaan edustaja Strand sanomaan jotain lisää.

Mutta takaisin Pariisiin ja Marrakechiin. Mekin voimme näiltä osin toimia paremmin. Viime vuoteen asti Suomi oli ilmastorahoituksen mallimaa. Me sovelsimme innovatiivista ajatusta siitä, että päästökauppatulojen tulisi kohdentua ei päästölähteelle vaan päästöjen haittojen ehkäisemiseen ja korjaamiseen. Sehän kuulostaa itsestäänselvältä, eikö vain? No, eipä enää. Tiedostan, että maailma ei ole mustavalkoinen. Siitä huolimatta tämän periaatteen unohtaminen on iso vahinko. Siksi on ollut ilo huomata, että hallituksen sisällä tämä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2016 vp

on huomattu. Vähimmäisvaatimus on se, minkä ministeri Rehn tässä muutama viikko sitten nosti esille ja minkä toivottavasti vielä muistaa, että nämä tulot tulisi ohjata päästöjä vähentäviin investointeihin. Mikä tämän asian laita on tällä hetkellä? Toivottavasti tämä epäloogisuus pian korjaantuu.

Mutta takaisin isoon kuvaan. 100 miljardia ilmastorahoitusta vuositason — onhan se iso raha, mutta asetetaan se hieman perspektiiviin. Fossiilisia polttoaineita tuetaan 500 miljardilla globaalisti vuositason, 20 prosenttia tästä on ilmastorahoituksen osuus. Eihän se tunnu paljolta. Se koostuu kuitenkin monista pienistä puroista, jotka pitäisi kerätä kaasaan, ja meilläkin niitä syntipukkeja löytyy, etenkin ehkä turvetuotannon puolella. Mikäli olemme tosissamme ilmastotavoitteissamme, (Puhemies koputtaa) niin turvetuotantoa ei tulisi verovaroin tukea, niin kuin nyt teemme. Kysynkin ministeriltä: miten aiotte varmistua siitä, että saamme nostettua paitsi kokonaisrahoitusta myös ilmastoseurainta (Puhemies: Aika on täynnä!) tähtäävien toimien rahoitusosuutta, ja onko meidän kotimainen ilmastotyömme kestävällä pohjalla?

17.37 Lenita Toivakka kok: Arvoisa rouva puhemies! Haluan myös kiittää eduskuntaa sekä myös aloitteen allekirjoittajia siitä, että saamme käydä tämän arvokkaan keskustelun kestävästä kehityksestä ja Agenda 2030:n toimeenpanosta. Suomen hallitus on tässä todellakin etukenossa lähtenyt hyvin rivakasti liikkeelle. Pääministerivetoisesti meillä viedään tätä työtä eteenpäin, ja nyt on minunkin mielestäni tärkeää, että ministeriöiden kesken tehdään laajaa yhteistyötä ja kaikki ministeriöt sitoutuvat tähän, koska nämä tavoitteet ovat äärettömän kunnianhimoiset ja haastavat. Ne ovat haastavat Suomellekin, meillä on oma häpeäpilkkumme, naiseen kohdistuva väkivalta, joka myöskin on asia, jota täytyy näiden tavoitteiden myötä korjata. Huomenna vietämme oranssia päivää muistutuksena siitä, että tässä työtä riittää.

Mutta sitten Suomella on paljon annettavaa maailmalle, kehittyville maille ja kehitysmaailloille siinä, miten he voivat saavuttaa näitä tavoitteita. Ja koska tavoitteet ovat hyvin kunnianhimoiset, niin olen ymmärtänyt, että myös YK on pitänyt tärkeänä, että yksityinen sektori ja yritykset saadaan mukaan. Tätä ei pystytä rahoittamaan vain julkisella rahoituksella eikä sellaisella hyvällä ajattelulla ja hyvillä tavoitteilla, vaan nyt todella tarvitaan lupaus-ten päälle tekoja, ja osa näistä teoista maksaa paljon. Kysyisin ministeri Mykkäselältä, miten tällä investointimuotoisella rahoituksella pystytään parantamaan, ehkäisemään ja hidastamaan ilmastonmuutosta tehokkaasti. Näettekö, että siinä on todellisia mahdollisuuksia esimerkiksi Afrikassa, missä on todella vakava tilanne? Toinen on naisten oikeudet, naisten voimaannuttaminen, ja kuten sanoitte, tällä hetkellä tämä asia ei ole kovin myönteisessä maailmalla. Kun seuraamme jo Yhdysvaltojen tulevan presidentin puhetta, niin huolestuttaa esimerkiksi UNFPAn rahoitus: mitä sille tulee tapahtumaan, ja voimmeko me samanmielisten maiden kesken tehdä enemmän ja nostaa tätä asiaa enemmän esille? Toivonkin, että kahdenkeskisissä ministeritapaamisissa pidätte näitä kestävän kehityksen tavoitteita aina maailmalla liikkeussanne esillä.

17.39 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Kestävän kehityksen agendaan liittyvä ajankohtaiskeskustelu sattuu mainiosti samalle päivälle kuin hallitus antaa ilmasto- ja energiastrategian. Nämä tavoitteet kestävässä kehityksessä ovat totta kai universaaleja, ja ne vaativat myöskin sitten globaalia vastuunkantoa niitten toteuttamiseksi, mutta yhtä lailla myös lokaalisti, paikallisesti, jokaisen maan on kannettava vastuuta sitten omalta osaltaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2016 vp

tansa eri tavoitteitten täyttymisestä. Tämä ei tule pelkästään sillä kuntoon, että valtiot, hallitukset, julkiset toimijat sitoutuvat edistämään. Me tarvitsemme yhtä lailla yrityksiä ja järjestöjä myöskin mukaan kestävä kehityksen agendan tavoitteitten saavuttamiseen.

Viikonloppuna huolestuneena luin Savon Sanomista erään hallituspuolueen eduskuntaryhmän puheenjohtajan näkemyksiä siitä, kuinka kehitysapu tulisi kokonaan lopettaa, ja ajattelin, että toivottavasti tämä oli sitten enempi tällaista niin sanottua yksityistä ajattelua. Meillä tälläkin hetkellä on ongelmia siinä, millä tavalla esimerkiksi kansalaisjärjestöt, jotka tekevät äärimmäisen tärkeää työtä tuolla monissa erilaisissa kehityskohteissa, ovat näistä kehitysapuleikkauksista voineet selviytyä. Erityisesti monet suomalaiset kehitysapujärjestöt — ja monilla niillä vielä aatteellinen, monilla myöskin kristillinen tausta — ovat auttaneet naisia ja lapsia ja ovat tehneet työtä kaikkein köyhimpien parissa. Ja jos nyt ajatellaan, että Suomessa tällainen ajattelu yleistyy, että kehitysapua ei tarvita, niin millä ihmeellä me voimme auttaa ihmisiä paikallisesti, jos lähdetään siitä, että ei haluta kantaa sitä vastuuta, mikä meille kuuluu? Olisinkin halunnut kuulla ministereitten näkemyksiä siitä, onko kehitysapuleikkauksia edelleen tulossa ja aikooko hallitus lähteä tälle linjalle ja millä tavalla erityisesti kansalaisjärjestöjen kehitysaputuki säilyy tulevaisuudessa.

17.41 Mirja Vehkaperä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kestävän kehityksen edistämisen eteen minun, meidän ja koko maapallon väestön tulee ja pitää tehdä enemmän töitä. Se ei ole yksittäinen sarake. Täällä mietitään, missä valiokunnassa asioita käsitellään, mutta sen pitäisi olla meidän kaikkien ihmisten jokapäiväisessä elämässä mukana, miten voimme edistää toimillamme, teoillamme, käyttäytymisellämme sitä, että kestävä kehitys edistyy eteenpäin.

Ulottuvuuksina pitää olla taloudellisuus, ekologisuus ja sosiaalisuus. Minua YK:n kestävä kehityksen tavoitteista puhuttelevat tällä hetkellä erityisen paljon puhdas vesi, ruoka ja energia, ja kun puhutaan näistä kolmesta elementistä, niin miten esimerkiksi ruokaa tuotetaan kestävällä tavalla maapallolla? Miten ruuan saatavuus turvataan alueilla, joilla tällä hetkellä ei pystytä tuottamaan ruokaa ja on nälänhätää? Mutta toisaalta toisella puolella maapalloa on yltäkylläisyyttä ja ruokaa laitetaan jätteeksi. Miten kiertotaloutta voidaan esimerkiksi ruuan suhteen parantaa?

Uunituore hallituksen energia- ja ilmastostrategia antaa meille hyvät eväät siihen, että uusiutuvia energiamuotoja halutaan ja pystytään Suomessa edistämään. Nämä maailmanlaajuiset ilmastopimukset pakottavat meitä nyt kansallisiin toimiin toden teolla, ja se on hyvä asia. Esimerkiksi liikenteen vaihtoehtoiset polttoaineet voivat olla tulevaisuudessa meidän vientituote. Meillä on osaamista ja toivottavasti myöskin käyttöä tulevina vuosina sähköautojen ja kaasu- ja biopohjaisten polttoaineiden kohdalla, niin että Suomen ilmasto puhdistuu mutta myöskin voitaisiin viedä, esimerkiksi Marokkoon. Marrakechissa, jossa juuri vierailimme ilmastokokouksessa, kyllä ilmanlaatu oli valtavan huono. Siellä jos missä tällaisista kestävä kehityksen (Puhemies koputtaa) ilmastoteoista olisi hyötyä.

17.44 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa puhemies! Pari viime vuosikymmentä on ollut kestävä kehityksen kannalta monessa suhteessa hyvää, voi sanoa jopa rohkaisevaa aikaa. Globalisaatio on kaventanut maiden välisiä tuloeroja ja nostanut ennätysmäisen suuren ihmisjoukon köyhyydestä. YK:n jäsenmaiden sitoutuminen vuosituhattavoitteisiin on tuottanut tuloksia, joita harva uskalsi ottaa tosissaan. Mutta ympäristöuhat, erityisesti eliölajien

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2016 vp

sukupuutto ja ilmastomuutos, ovat kasvaneet. Mutta toisaalta samalla on kasvanut tietoisuus siitä, että asialle on tehtävissä jotain.

Tänä päivänä kaikki saavutukset ovat vaarassa. Maailmankaupan kasvun tilalle on tulossa kauppasotien uhka. Globaalin kestävän kehityksen johtajuus on kateissa. Ja myös Suomi on irtautumassa yhteisen vastuun kantamisesta.

Arvoisa puhemies! Suomen hallituksen on kannustettava Euroopan unionia johtajuuteen kestävän kehityksen tiellä, ja Suomen on itse oltava aloitteellinen. Suomen on varmistettava, että yhteiskuntapolitiikkaa ja varsinkin talouspoliittisia ratkaisuja tehdään kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Kehitysyhteistyömäärärahojen nostamisesta on tehtävä selkeä suunnitelma ja pitävä aikataulu niiden kansantulo-osuuden nostamisesta 0,7 prosenttiin. Tästä on 0,2 prosenttiyksikköä ohjattava kaikkein köyhimmille maille. Suomen on sitouduttava siihen, että täytämme osuutemme kansainvälisestä ilmastorahoituksesta. Eriarvoisuutta niin Suomen sisällä kuin maiden välillä on vähennettävä laittamalla veroparatiisit kuriin. Naisten ja tyttöjen oikeuksia on pidettävä etusijalla Suomen kehityspoliittisessa selonteossa. On, puhemies, syytä huomioida, että tyttöjen kokemaa syrjintää jää usein näkymättömiin.

Tämä valtioneuvoston kanslian Avain 2030 -raportti on tilattu pohjustamaan kansallisen toimeenpanosuunnitelman tekemistä, ja se kiinnittää huomiota siihen, että Suomi suoriutuu huonosti ihmisarvoisen työn ja talouskasvun — tavoite 8 — ja ilmastotekojen — tavoite 13 — kohdalla. Agenda 2030 -tavoitteet koskevat kuitenkin meitä kaikkia. Tehkäämme parhaamme!

17.46 Veera Ruoho ps: Arvoisa puhemies! Haluaisin ensin itsekkin kiittää Aila Paloniemeä erinomaisesta keskustelualoitteesta, ja mitä olen kuunnellut tässä edustajien puheenvuoroja, niin kaikissa se sama asia tiivistyy, mitä itse olen jo huomannut muissakin yhteyksissä, että jos on tietynlainen poliisi-paperi tehty, niin valitettavasti se toimeenpano on sitten haastavampaa ja voi jäädä hyvinkin tehottomaksi. Otan esimerkiksi tämän Suomen kansallisen 1325-toimeenpano-ohjelman, jonka raportissa todettiin, että päätöslauselman toimeenpano on ollut osittain tehotonta niin kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla. Sama on nytten tämän Agenda 2030:n osalta. Korostan ja vaadin sitä, että tosiaankin siihen implementointiin sitten panostetaan, ja tämä kestävän kehityksen toimikunta, jonka tarkoitus on seurata ja arvioida sitä, tulee olemaan siinä tärkeässä osassa.

Näihin ilmastomuutosasioihin liittyen: Nehän olivat Pariisin ilmastokokouksen hyvin kunnianhimoisia tavoitteita tosiaankin. Meidän Suomen osalta, missä on pitkät välimatkat — ja kuljetusala tulee tietysti silloin näkyvään rooliin — tosiaankin näitten kehittyneiden biopolttoaineiden ja niitten käytön lisääminen olisi varmaan aika tärkeätä. Sen takia kysynkin vielä ministeriltä, miten varmistetaan tosiaan se, että yritykset ja yksityinen sektori ovat mukana luomassa kestävä kehitystä.

17.48 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Agenda 2030 sitoo kaikkia maita, myös Suomea. Meidän on tehtävä työtä sen eteen, että tavoitteet esimerkiksi kestävästä talouskasvusta ja työntekijöiden oikeudenmukaisesta kohtelusta saavutetaan. Sen takia on tärkeää, että Suomi varmistaa riittävät resurssit tavoitteiden saavuttamiseksi.

Suomen tulisi vuoteen 2030 saakka sitoutua arvioimaan tavoitteiden toteutumista osana valtion budjettia. Meidän on pystyttävä käymään läpi jokainen vuoden budjetti niin, että katsomme sitä Agenda 2030 -lasien läpi: onko valtion budjetti linjassa sen tavoitteen kans-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2016 vp

sa, että myös Suomessa poistetaan köyhyyttä tai että eriarvoisuutta pyritään vähentämään maan sisällä?

Kehitysyhteistyömäärärahojen leikkaaminen ei ole ainakaan linjassa Agenda 2030:n kanssa. Suomen tulisi nostaa osuutensa 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta ja seurata kaikkien köyhimmille maille menevää osuutta kehitysyhteistyövaroista. Meidän on myös vaadittava avoimuutta ja yritysvastuuta, kun solmimme uusia yksityisen sektorin kumppanuuksia.

Kysyn arvoisilta ministereiltä: miten Agenda 2030 -kansalliset tavoitteet näkyvät budjettiprosessissa, ja miten budjetti vastaa näitä tavoitteita?

Toinen kysymys: miten globaalit tavoitteet rahoitetaan massiivisten kehitysyhteistyömäärärahojen leikkausten jälkeen?

17.49 Kari Uotila vas: Arvoisa rouva puhemies! Tehokas ja oikeudenmukainen verotus on kestävä kehityksen edellytys. Verovälttely, aggressiivinen verosuunnittelu ja suoranainen veronkierto murentavat pohjaa hyvinvoinnilla ja kestävältä kehitykseltä kaikkialla maailmassa. Veroparatiiseilla on tässä keskeinen rooli. Suurin osa veromenetyksistä ja veroparatiiseihin häviävistä rahoista liittyy monikansallisten yritysten verovälttelyyn tai aggressiiviseen verosuunnitteluun. Myös korruptio, rahanpesu ja muu rikollinen toiminta aiheuttavat menetyksiä.

Valtaosa maailmankaupasta, jopa 70 prosenttia, käydään monikansallisten yritysten sisällä. Yhdellä suuryrityksellä voi olla satoja tytäryhtiöitä eri maissa, siksi mahdollisuudet konsernin sisäisessä kaupassa käytetyn siirtohinnoittelun, alikapitalisoinnin ja muiden rahoitusjärjestelyjen väärinkäyttöön ovat suuria.

Kehitysmaille veroparatiisitalous on köyhyysloukku. Globaalista etelästä pakenee vuosittain verotonta pääomaa rikkaisiin maihin ja veroparatiisien salaisuuslakien taakse yli 800 miljardia euroa. Summa vastaa 8—9-kertaisesti kehitysavun kokonaismäärää. Jos tähän pystyttäisiin puuttumaan, edellytykset kitkeä köyhyyttä ja eriarvoisuutta ja varautua ilmastonmuutokseen olisivat aivan toisenlaisia.

Myös EU-alueelta häviää harmaan talouden ja kansainvälisen verovälttelyn takia enemmän rahaa kuin mitä on EU-maiden yhteenlaskettu terveysbudjetti. Finnwatchin tuoreen tutkimuksen mukaan Suomikin menettää vuodessa 400—1 400 miljoonaa euroa yritysten aggressiivisen verosuunnittelun vuoksi.

Arvoisa puhemies! Ratkaisuja ongelmaan on, mikäli tahtoa löytyy. Yleisistä pelisäännöistä tulisi sopia moninkeskeisesti YK:n piirissä. EU-tasolla on tapahtunut edistystä, mutta valitettavasti liian usein on päädytty laihoihin kompromisseihin. Suomessa ei ole löytynyt halua säätää kansallisesti EU:n minimiä tiukemmista säännöistä liittyen esimerkiksi monikansallisten yritysten maakohtaiseen raportointiin sekä omistaja-, edunsaajatietojen julkisuuteen.

17.52 Aila Paloniemi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tuossa varsinaisessa puheenvuorossani jo viittasin siihen, että YK:n kestävä kehityksen tavoitteet heijastelevat pohjoismaista arvopohjaa. Haluaisin muutaman sanan tästä sanoa vielä.

Kansalliset suunnitelmat ovat tietenkin keskeinen osa toimeenpanoa, mutta itse asiassa monella osa-alueella suunnitelma voisi olla yhteispohjoismainen. Tästä on keskusteltu Kööpenhaminassa Pohjoismaiden neuvoston istunnossa muutama viikko sitten. Sellaisia osa-alueita, jotka siellä nousivat erityisesti esiin, olivat naisten oikeudet, bio- ja kiertota-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2016 vp

lous sekä ruuantuotanto. Pääministeri Sipilä puhui pohjoismaiden yhteisistä biopolttoainetavoitteista ja Ruotsin pääministeri Löfven fossiilittomasta pohjoismaisesta liikennealueesta. Nämä ovat mielenkiintoisia avauksia.

Vielä kysyisin — koska rahoitus on tässä kuitenkin se olennainen asia myös, jos me haluamme päästä eteenpäin: Tanskan hallitus aikoo perustaa rahaston, jonka avulla yhdistetään yksityisiä ja julkisia pääomia YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Voisiko tämä rahasto olla yhteispohjoismainen? Pohjoismaat voisivat tässä näyttää esimerkkiä nimenomaan siinä, että me voimme kehittää tällaisia luovia uusia rahoitusmahdollisuuksia.

Puhemies Maria Lohela: Otetaan ennen ministereitä vielä edustaja Biaudet.

17.53 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies! Tuli yllätyksenä, mutta kiitoksia siitä. — Agenda 2030:ssä minun suosikkitahtoni ovat numero 5 ja numero 17. Ajattelen, että kaiken perustana on tämä 17, jossa sitoudutaan kansainväliseen yhteistoimintaan, siihen, että ylläpidetään yhteistä oikeusperustaa, edistetään yhdessä YK:n toimintaa ja niin edelleen ja järjestöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia ja demokratiaa.

Numero 5 taas on sitten tasa-arvo, siitä on tänään jo jonkin verran puhuttu. Mielenkiintoista on ajatella, että itse asiassa 10-vuotiaisiin tyttöihin, tyttöjen koulunkäyntiin ja heidän seksuaaliterveyteensä panostaminen voi merkitä suuria suuria muutoksia kaikkein köyhimmässä maailmassa. Me tiedämme myös, että naiselle vaarallisimmat paikat ovat kotona. Kaikkein köyhimmässä maailmassa nuoret tytöt kuolevat synnytykseen, kun he todella lapsina jo saavat ensimmäiset lapsensa.

Sitten meillä Suomessa ja ehkä myös muuallakin itse asiassa naisiin kohdistuva väkivalta on todella arjen uhka. Toivoisin, että nämä kysymykset erityisesti olisivat myöskin tässä meidän kansallisessa toimeenpano-ohjelmassa. On suuri häpeä, että emme voi olla edelläkävijöitä maailmassa myöskin tasa-arvon edistämässä aivan todellisuudessa juuri, kun on kysymys väkivallasta ja väkivallan vastaisuudesta.

Ebba Witt-Brattström, joka on Helsingin yliopistossa pohjoismaisten kielten professori — hän on ruotsalainen — sanoi, että Ruotsissa he ovat maailman parhaimpia puhumaan tasa-arvosta. Se on tavallaan vähän totta myöskin meillä. Tietenkin globaalisti verrattuna ovathan meillä asiat hyvin, mutta mielestäni meillä voisi olla niin paljon paremmin. Vetoankin eduskunnan miehiin, että te otatte myös vastuuta tästä (Puhemies koputtaa) tasa-arvon kehittämisestä, ja kannatan sitä, että tulevaisuusvaliokunta ja työ- ja tasa-arvovaliokunta voisivat ottaa vastuun tämän seurannan tapahtumisesta.

Puhemies Maria Lohela: Ja sitten ministeri Mykkänen, enintään 5 minuuttia.

17.55 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Kyllä oli niin paljon hyviä huomioita, että vaikea kaikkiin ehtiä vastata. Mutta tässä ehkä lähdän liikkeelle siitä, mihin esimerkiksi edustaja Tuppurainen erittäin hyvin viittasi, että miten itse asiassa globalisaatio, muurien laskeminen, vapaakauppa ovat alentaneet globaalisti ottaen kansakuntien välisiä tuloeroja, ja se on itse asiassa hyvin tärkeä asia. Kävimme myös kauppaministereiden kesken keskustelun ikään kuin post-CETA-näkökulmasta, että miten tulevaisuudessa yleensäkin vapaakauppasopimuksia voisimme tehdä. Niissä on nytkin jo enemmän kestävä kehitys liittymiä kuin useimmiten huoma-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2016 vp

taan, esimerkiksi fossiilisten tukien alasajamiseen, mistä Adlercreutz puhui, liittyviä sääntöjä. Mutta kyllä niiden täytyisi olla vielä olennaisemmin siinä mukana.

Yksi iso kysymys on se, mihin edustaja Uotila viittasi, että voiko veronkierron välttämiseen liittyviä sääntöjä pyrkiä mannertenvälisiin vapaakauppasopimuksiin nykyistä pontevammin ajamaan. Haaste on toki se, että esimerkiksi Euroopan unionin sisälläkin monet jäsenmaat ovat sitä mieltä, että se on puhtaasti kansallista toimivaltaa. Toki meilläkin tämä on hankala kysymys. Mutta tästä esimerkiksi itse oma-aloitteisesti puhuin kyllä tuolla kauppaministereiden lounaalla tässä kohtaa, koska meidän täytyy löytää tällainen vielä vahvemmin globalisaation haasteisiin vastaava tapa kaupan sääntelyyn. Toinen vaihtoehto on se, että me romahdamme käpertymiseen ja kansallisiin kauppa-alueisiin, ja se on kyllä sekä kehityksen että elintason kannalta erittäin huono tie.

Edustaja Paloniemen puheenvuorossa puhuttiin tästä pohjoismaisesta yhteistyöstä, ja itse asiassa puhuimme myös kehitysministeriöiden kokoonpanolla hyvin paljon samoista asioista kuin mitä oli sitten siinä julkisessa osuudessa myöskin Kööpenhaminassa. Esimerkiksi Tanskalla on mielenkiintoinen aloite rahastomuotoisesta kehitysavusta, johon myös työeläkeyhtiöitä on heillä tulossa mukaan. Meillä on tunnusteluja samantyyppisestä Suomessa.

Sitten tässä esimerkiksi edustaja Toivakka viittasi investointimuotoiseen rahoitukseen ja sen ilmastohyötyihin, ja viittasinkin tuossa alkupuheenvuorossa jo Finnfundin pääomituksen arvioon, että noin 20 miljoonaa ihmistä puhtaasti sähkön piiriin niillä investoinneilla. Me olemme nyt tutkimassa sinänsä sen jäljelle jäävän noin 440 miljoonan euron osalta tällä hallituskaudella muun muassa Maailmanpankin, IFC:n kautta erillisen ilmastorahaston ikkunan avaamista meidän painotusten mukaisesti hankkeisiin. On keskusteluita Finnfundin erillisestä ilmastorahastosta ja niin edelleen. Kaikessa tarkoituksena on se, miten voidaan vivuttaa kansainvälistä pääomaa, myös työeläkeyhtiöiden pääomaa, yksityistä pääomaa, ilmastorahoitukseen. Uskoisinkin, että tätä kautta, vaikka toki lahjarahan leikkaukset ovat tuntuja ja hankalia, me pystymme erityisesti ilmastotavoitteessa, joka on tyypillisesti investointimuotoista toimintaa kehitysmaissa, sen riskin jakamiseen osallistumaan itse asiassa jopa enemmän kuin aikaisemmin.

En yhtään kiistä sitten sitä, mitä täällä useat edustajat tietenkin toivat esiin, muun muassa edustaja Aalto, että totta kai meidän lahjamuotoisen avun leikkaukset vähentävät meidän mahdollisuuksia. Kuitenkin sanoisin, kun olemme hyvin tarkkaan pyrkineet perkaamaan ensi vuoden talous- ja toimintasuunnitelmaa ministeriössämme, että ne leikkausten vaikutukset eivät ole ihan yhtä suuria kuin mitä prosentuaalisesti leikkaukset ovat, koska kyllä me voimme myös aika paljon valita, mihin me käytämme sitä rahaa, ja pystymme ikään kuin priorisoimalla valitsemaan ne kaikista tärkeimmät hankkeet. Uskon, että teemme siinä yhteistyötä myös esimerkiksi kehityspoliittisen toimikunnan kanssa, joka on hyvä sparrauskumppani.

Vaikeita kysymyksiähän on esimerkiksi juuri se, pitäisikö vielä enemmän panostaa veteen tai energiaan liittyviin investointeihin vai sitten ikään kuin kapasiteetin rakentamiseen ja osaamiseen. Viikko sitten sain olla avaamassa Dar es Salaamiin uutta sähkönhallintajärjestelmää, joka vähentää sähkökatkoja ja vähentää saastuttavan puuhiilen käyttöä ja keräämistä, mahdollistaa työssäkäynnin ja koulunkäynnin sen sijaan, että pitää kerätä viimeisetkin rippeet Dar es Salaamin läheisistä metsistä polttoon. Se on investointimuotoinen, ja siinä tulee selkeästi tulos. Toisaalta sitten on yhtä tärkeätä vahvistaa vaikkapa Tan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2016 vp

sanian verohallinnon kapasiteettia. Tällaisia valintoja tässä joutuu paljon just miettimään, että mikä on painopiste.

Järjestöavustuksiin viittasi edustaja Essayah, ja se on minun suunnitelmissani asia, jonka suhteen sitten ensi vuonna, kun järjestöjen evaluaatio valmistuu, katsomme aika tarkkaan, mikä on järjestöjen osuus suhteessa muuhun kehitysapupottiin ja mikä on tapa, jolla jaetaan kenties enemmän priorisoidusti, että mitkä järjestöt ovat niitä tehokkaimpia. Minusta siinä täytyy lähteä siitä, mikä tuottaa sitä vaikutusta siellä kentällä. Ei sinänsä itseisarvona se, että mitä järjestö itsessään tekee, ja myöskin sitten se, minkälaisia prosesseja on esimerkiksi omarahoitusosuuksiin. Mutta sen suhteen ajattelin, että siinä vaiheessa, kun evaluaatio on valmis, pystytään kantaa ottamaan paremmin.

Tässä oli Toivolan erittäin hyvä puheenvuoro ilmastomissiosta, ja siihen moni muukin viittasi, ja täytyy todella vielä kyllä sanoa, että kyllähän tässä edelläkävijöiden kautta ja skaalaamalla niitä ratkaisuja Intiaan, Kiinaan ja muualle on se tapa, jolla suomalaisten myönteinen kädenjälki voi olla monikymmenkertainen siihen meidän hiilijalanjälkeen verrattuna. Toivottavasti voimme kaikki yhdessä sitä agendaa olla viemässä eteenpäin.

Puhemies Maria Lohela: Ja ministeri Tiilikainen, 5 minuuttia myös.

18.01 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Kiitoksia hyvistä, aktiivisista puheenvuoroista, kantaa ottavistakin sellaisista.

Joitain huomioita.

Täällä tietysti on arvioitu sitä, miten kestävä kehitys Suomen sisällä etenee, ja se on juuri se Agenda 2030:n tuoma uusi juttu, että tämä asia ei ole pelkästään sitä kehityspolitiikkaa. Olen ilahtunut siitä, että eduskunnassa katsotaan, että monenkin valiokunnan kannattaisi seurata tavoitteitten etenemistä.

Kun yleisesti Suomea arvioidaan varsin korkealle tässä, niin toki sitä mukaa kuin myös muualla kestäväan kehitykseen panostetaan ja edetään, on nyt sitten myös realismia, että emme voi olla ihan joka mittarilla ykkönen maailmassa — sekin täytyy tunnustaa.

Mutta myös juuri sitä rehellistä itsearviointia on tehty tässä riippumattoman analyysin myötä tänä kesänä, ja ne kolme kohtaa, mitkä erityisesti on tunnistettu sellaisiksi, missä meillä on parannettavaa, liittyvät ilmastomuutoksen torjuntaan, luonnonvarojen käyttöön ja talous- ja työllisyysilanteeseen. No, näkyvätkö nämä hallituksen politiikassa? Moni teistä on kysynyt, näkyykö kestäväan kehityksen tavoitteitten toteuttaminen — tässä kohtaa on helppo sanoa, että kyllä näkyy.

Jos lähdetään tästä ilmastosta, niin juuri se kunnianhimoinen energia- ja ilmastostrategia, mikä on tänä päivänä julkistettu, vastaa tähän haasteeseen.

Luonnonvarojen käyttö ja kulutus: Olette varmaan kuulleet, että kiertotalous on yksi hallituksen kärkihankkeita — olla kiertotalouden kärkimää. Se vastaa juuri tähän asiaan.

Talous- ja työllisyyskehitys: juuri työllisyyden, yrittäjyyden kasvun käynnistämisen parissa hallitus laajalla rintamalla työskentelee.

Eli hallituksen toimenpiteet vastaavat hyvin pitkälle tätä riippumattoman analyysin osoittamaa, missä meillä on eniten parannettavaa.

Sitten tulee koko joukko yksityiskohtia, ja kun tuossa alkupuheenvuorossa kerroin siitä Suomen raportoinnista YK:ssa, jonka tein, niin myös siellä otin esille tämän, että kyllä meilläkin on parannettavaa. Vaikka Suomi tunnetaan tasa-arvon maana, niin juuri tämän edustaja Toivakan esille ottaman naisten kokeman väkivallan toin myös esille siellä. Tästä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2016 vp

rehellisydestä Suomea kiiteltiin. Myös otan edustaja Huovisen kiitokset tyydytyksellä vastaan: paitsi että kansalaisyhteiskunta osallistetaan meillä Suomessa tähän työhön, myös annetaan heille se ääni kansainvälisillä foorumeilla.

No, sitten kritiikkiä on tässä tullut tietysti siitä, miten voimme vaikuttaa ulkomaailmaan, ja ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Mykkänen tähän pitkälti vastasi. Yhden näkökulman haluan vielä tuoda esille. Nyt kun meillä on kiistatta järjestöissä hyvää osaamista kehitysyhteistyöhankkeitten toteuttamisessa, niin sen sijaan, että ripottelemme vain tuhkaa päällemme sanoen, että nykyisessä taloustilanteessa emme pysty nyt enempää satsaamaan, olen esittänyt sitä, että meidän kannattaisi, hallituksen ja järjestöjen yhdessä, miettiä, miten pitkäaikaisten kehitysyhteistyökumppaniemme kanssa pystyisimme parhaalla tavalla hakemaan myös kansainvälisistä rahoituslähteistä rahaa, jotta meidän osaaminen ja pitkäaikaisten kumppaniemme kiistattomat tarpeet voitaisiin viedä eteenpäin myös kansainvälisen rahoituksen turvin, ja tässä esimerkiksi kumppanimaitten toimintavalmiuksien parantaminen on erittäin tärkeää. Kun edustaja Biaudet puhui tästä partnership-näkökulmasta, niin tämä on erinomaisen tärkeä juttu. Kun vierailemme muissa maissa, tapaamme kollegoita ja pohdimme heidän kehitystään ja sitä, miten Suomi voisi olla siinä tukemassa, niin juuri tämä, että yhdistämme myös tämän kestävä kehityksen tavoitteitten toteutumisen siihen, kun edistämme vaikkapa suomalaisen cleantechin voimin ympäristön hyvää tilaa tai ilmastopolitiikkaa, samalla edistää ilman muuta näitten monien sosiaalisten tavoitteiden toteutumista. Tämän yhtälön avaaminen ja siitä rehellinen keskustelu on käsittääkseni yksi tällaisen partnershipin muoto kumppanien kanssa kaikissa kansainvälisissä yhteyksissä.

Tässä, arvoisa puhemies, joitakin huomioita käytyyn keskusteluun.

18.06 Ville Niinistö vihr: Arvoisa puhemies! Tosiaan kestävä kehityksen tavoitteissa 2030 on uutta se, että ne koskevat koko maailmaa ja tunnistavat sen, että köyhyyden poistaminen on tärkeää kehittyvässä maailmassa. Mutta maailmassa ylipäätään se, miten meidän talousjärjestelmä toimii, on sidoksissa ympäristön tilaan ja ympäristön tila on sidoksissa siihen, että ihmiset pystyvät nousemaan ylös köyhyydestä. On tärkeää tunnistaa näitten kaikkien politiikkojen liittyminen toisiinsa.

Yksi asia, mistä haluan ilmaista huoleni, on se, että kun Suomi on voimakkaasti leikannut omia kehitysyhteistyömäärärahojaan jo edellisenä vuonna, niin tässä on sellainen vaara, että vaikka on sinällään hyvät tavoitteet siitä, että tehdään yhä enemmän tällaisia teknologiapohjaisia ilmastohankkeita myös kehitysvaroilla, niin samaan aikaan se tila, mikä menee kaikkein köyhimpiin maihin ihmisten auttamiseen, kapenee. Eliikkä rahoitusosuus kaikkein köyhimpiin maihin on vähentymässä 0,22 prosentista 0,14:ään, ja tämä menee Suomen osalta väärään suuntaan. Kysyn ministereiltä: aiotteko tehdä jotain tälle kehitykselle? Siis Suomen fokus on ollut aina se, että autetaan kaikkein heikko-osaisimpia köyhissä maissa, erityisesti tyttöjä pääsemään koulutukseen, ja vahvistetaan yhteisöjä, joilla ei ole esimerkiksi mahdollisuutta saada puhdasta ruokaa ja energiaa.

Sitten sen lisäksi haluan tuoda esille aiheen, joka on entisellä ministerin tontillani, nykyisellä ministeri Tiilikaisen tontilla, ja se on merten suojelu. Merten suojelussa tarvitaan kansainvälistä sääntelyä erityisesti Arktiksella, jotta me pääsemme eteenpäin siinä, että Arktiksen herkkä luonto ei vaarannu. Miten etenee arktisten merialueiden luonnonsuojeluverkoston perustaminen? Ja miten, ministeri Tiilikainen, kansainvälisissä kokouksissa pystytään puuttumaan merten roskaantumiseen ja muovisaasteisiin, joka on iso, kasvava

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2016 vp

globaali ongelma? Myös kalakannoista haluaisin kysyä, mikä on kalakantojen tilanne, koska valtaosa maailman kalakannoista on ehtymässä.

18.08 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Hieman jatkan edustaja Niinistön kysymyksestä — kehitysyhteistyöstä puhuitte, ja kaikki tiedämme, että olemme joutuneet tekemään ikäviä leikkauksia kehitysyhteistyörahoihin. Tosin pientä korotusta nyt tämän vuoden talousarvioesityksessä on. Ministeri Mykkänen ehkä osaa kertoa, onko maakohtaisissa painotuksissa tehty joitain uusia linjauksia. Edustaja Niinistö toi kysymyksen siitä, ohjautuuko apu kaikkein köyhimmille. Siinä suhteessa ilmeisesti meillä on ollut hieman laaja tämä kirjo, kuinka montaa maata autamme. Onko siinä nyt jotain tarkennuksia, ja jos on, niin minkäsuuntaisia?

Viime syksynä talousarviokäsittelyn yhteydessä Finnfundin pääomittamisesta keskusteltiin aktiivisesti täällä, ja se herätti monia kysymyksiä. Finnfundillahan on tavoitteina monia sellaisia, jotka ovat tässä kestäväen kehityksen tavoitelistalla, kuten sukupuolten välisen tasa-arvoerojen pienentäminen, köyhyyden vähentäminen, työpaikkojen saaminen ja energiainvestoinnit, niin että sähköenergiaa olisi saatavilla yhä useammalla alueella. Miten sukupuolien välinen tasa-arvo ja työllistämismahdollisuudet näkyvät Finnfundin päätöksissä ja investoinneissa? Se on kysymykseni.

Vielä tästä Pariisin ilmastopöytäkirjasta, jota on täällä kovasti kiiteltu. Valitettavasti tästä kestäväen kehityksen tavoitelistalta puuttuu suora viittaus väestötavoitteisiin. Olisiko mahdollista ajatella, että meillä olisi joskus globaali väestötavoite tai väestösopimus? Onko se liian kunnianhimoinen tavoite?

18.10 Silvia Modig vas: Arvoisa rouva puhemies! On ymmärrettävää, että päästäksemme näihin Agenda 2030 -tavoitteisiin näiden pyrkimysten on oltava läpileikkaava tavoite kaikessa meidän toiminnassamme, eli kaikkien valiokuntien on tätä seurattava, mutta kannatan ajatusta siitä, että yksi valiokunta ottaisi semmoisen yhteenkokoavan vetovastuun. Meidän on hyväksyttävä, että pelkät kauniit sanat eivät riitä, me tarvitsemme ihan oikeata rahaa.

Ilmastonmuutos on meidän aikamme suurin haaste, ja ilmastonmuutos ja sen vaikutukset heijastuvat oikeastaan näihin kaikkiin 17 tavoitteeseen. Toisiin se vaikuttaa suoraan ja voimakkaasti, mutta välillisten vaikutusten kautta niihin kaikkiin. Hallitus julkaisi tänään energia- ja ilmastostrategian, ja se sisältää monia hyviä keinoja, mutta kokonaisuutena hallituksen ilmastopolitiikka on ristiriitaista: Puhutaan kauniita sanoja samalla, kun ilmastopäästöjä ei ole laitettu kuriin ja ilmastolle vahingollisia yritystukia on kasvatettu. Myös kehitysyhteistyöjärjestöjen varoja on leikattu, vaikka ne ovat yksi tärkeä keino tukea ilmastonmuutoksen vastaista työtä. Nämä kehitysyhteistyöleikkaukset ovat tämän Agendan tavoitteiden vastaisia. Yksi konkreettinen keino toimeenpanossa voisi olla korjata tämä tilanne. Meidän tulee varmistaa, että me täytämme oman osuutemme kansainvälisestä ilmasto-rahoituksesta, ja varmistaa, että myös muut tekevät niin. Se tuki, se raha, tulee kohdentaa kaikkein haavoittuvimmille alueille ja ryhmille, koska ilmasto-rahointi on tärkeä väline, jolla estetään hätää, konflikteja ja pakolaisuutta.

Arvoisa puhemies! Minä olen hirveän onnekas. Suurimman osan minun elämästäni sodan uhka on ollut hyvin kaukainen uhka. Mutta nyt maailman polarisoituessa ja vihapuheen kasvaessa tuntuu, että se uhka tulee koko ajan lähemmäksi ja lähemmäksi. Sen takia on äärimmäisen tärkeää, että Agendan tavoitteiden mukaisesti me edistämme rauhan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2016 vp

omaisia yhteiskuntia ja takaamme kaikille pääsyn oikeuspalveluiden pariin sekä rakennamme tehokkaita ja vastuullisia instituutioita kaikilla tasoilla. Mutta yksi asia, johon meidän pitää myös kansallisesti puuttua, on vihapuhe. Vihapuhe luo nimensä mukaan vihaa, se antaa vihalle tilaa. Se jakaa meidät kahteen tai useampaan eri leiriin ja asettaa meidät toisiamme vastaan. Pahimmillaan viha johtaa väkivaltaan (Puhemies koputtaa) ja väkivalta sotiin. Siksi vihapuheelle on oltava nollatoleranssi, ja siitä kantavat vastuun kaikki, myös kaikki poliittiset puolueet.

18.12 Lea Mäkipää ps: Arvoisa puhemies! Kestävä kehitys on laaja käsite, ja sekä kansallinen että globaali ovat yhteyksissä toisiinsa. Haluan painottaa, että me tarvitsemme sitä kehitysapua, jota Suomi antaa, ettei tule nyt ihan vääriä käsityksiä.

Mutta kun ajattelemme näin kansallisesti, niin on hyvä tiedostaa, että meillä on hyvät lähtökohdat. Minä arvostan sitä, että meillä maassamme on demokratia ja meillä on vakautta. Sitä ei välttämättä ole jokaisessa maailmankolkassa. Vaikka meitä arvostellaan, niin meillä on korkealaatuinen koulutus, terveyspalvelut ja puhdas vesi, joka on hirvittävän tärkeätä. Kun puhutaan köyhyydestä, niin se on aivan eri tasoa kuin noissa monissa kehitysmaissa.

Tänään kuulumme hallituksen toimenpiteistä. Se on luvannut, että kivihiilen käyttö katkaistaan ja tulee erilaiset biopolttoaineet eri muodoissa. Ja niin kuin ministerikin mainitsi, jonkun jäte on toisen raaka-aine ja tämä kiertotalous on erittäin tärkeätä. Mutta myös on vaikeuksia: talous on heikko OECD:n mittapuuhun verrattuna, ja työttömyydestä johtuvat heijastukset ovat semmoista synkkää luettavaa, niin että siinä meidän pitäisi päästä eteenpäin.

Mutta mitä voisimme antaa sitten? Kaikkein vähiten kehittyneille maille apu on kaikista tärkeintä, ja sinne ne vähäiset voimavarat on annettava. Kuten edustaja Biaudet, haluan myös muistuttaa siitä, että köyhyyden ja eriarvoisuuden poistaminen on tärkeätä, naisten ja tyttöjen osallistuminen ja varsinkin tyttöjen koulutusmahdollisuus, lapsiavioliittojen kieltäminen, kuolleisuuden parantaminen ja myös naisten oikeus päätöksentekoon ja myös töihin mahdollistamiseen. Jotta tähän päästäisiin, meilläkin on oman soppamme laittaminen, että maailman köyhillä olisi (Puhemies koputtaa) demokratia ja ihmisoikeus maailmassa elää.

18.15 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Niin kuin useat ovat jo täällä sanoneet, on todella tärkeää, että täällä eduskunnassa puhutaan aiheesta, joka on todellakin elintärkeä koko planeetallemme. Kestävän kehityksen tavoitteiden päämäärä on tehdä maailmasta parempi paikka meille kaikille, ja monet Agenda 2030 -tavoitteista on täällä jo erikseen nostettu esille.

Nämä YK:n uudet kestävän kehityksen tavoitteet ovat jatkumo YK:n vuosituhattavoitteille, mutta nyt kaikki YK:n jäsenmaat ovat mukana, kun vuosituhattavoitteet olivat vain kehitysmailla. Uusissa tavoitteissa huomioidaan laajasti kehityksen kirjo, ympäristö, sosiaaliset oikeudet, ihmisoikeudet sekä talous. Huomio kiinnitetään niin globaalisti kuin alueellisestikin jyrkkiin tulo- ja varallisuuseroihin sekä ilmastonmuutoksen luomaan uhkaan erityisesti maapallon köyhimmille alueille.

Suomessa työttömyys on myös globaaleilla mittareilla hälyttävä ja kestävän kehityksen lähtötasoindeksillä punaisella eli vaatii pikaista korjausta. Tähän ministerikin otti kantaa ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2016 vp

kertoi, että laajalla rintamalla tähän paneudutaan. Viimeksi tänään kyselytunnilla kävi hyvin selvästi esille se, että pitkäaikaistyöttömyys on todella vaikeassa tilanteessa.

Toinen, hieman yllättävämpi kohta Suomen sijoittumisessa Agenda 2030 -tavoitteiden osalta on ilmastoteot. Olemme menossa koko ajan alaspäin. 52 maan joukossa olemme 31:n, vielä edellisellä mittausjaksolla 24:s. Tämä on erittäin hälyttävää, ja myös tämä kohta on punaisella. Nyt kun tämä hallituksen tänään lanseeraama ilmasto- ja energiaohjelma on saatu käsiin, on todella tarkkaan katsottava se, meneekö se (Puhemies koputtaa) Pariisin sopimuksen viitoittamaa tietä.

18.17 Anne-Mari Virolainen kok: Arvoisa rouva puhemies! Kestävän kehityksen tavoitteista keskusteleminen on erittäin tärkeää, ja olenkin aidosti pahoillani siitä, että täällä on kokoontunut vähälukuinen samanmielisten edustajien kerho. Poissaolijoita olisi kyllä kaivattu tänne.

Meillä maailmassa on vielä paljon tehtävää, jotta me saavutamme nämä 17 erilaista kestävän kehityksen tavoitetta. Mutta me emme myöskään voi väheksyä sitä, että hyvin paljon on saatu aikaiseksi. Kymmenessä vuodessa köyhyys maailmassa on puolittunut, lapsikuolleisuus on vähentynyt selvästi ja koulunkäynti, myös tyttöjen osalta, on edistynyt merkittävästi.

Suomen hallituksen painopisteenä kehityspolitiikassa on tyttöjen ja naisten aseman parantaminen. Minusta on erittäin tärkeää keskittyä siihen ja samalla myös kiinnittää huomiota koulutukseen, seksuaali- ja lisääntymisterveyteen sekä myös naisten aseman parantamiseen poliittisen osallistumisen osalta. Monessa maassa työllä on nimittäin suurempi todennäköisyys kuolla synnytykseen kuin käydä koulunsa loppuun. Juuri tästä syystä tyttöjen koulutus on avainasemassa. Me tiedämme, että koulutetut tytöt myös menevät naimisiin myöhemmin ja saavat lapsia vasta aikuisina. Koulutuksen myötä he myös saavat parempaa palkkaa ja oppivat itse myös vaatimaan oikeuksiaan.

Seksuaali- ja lisääntymisterveydestä voisi puhua vaikka kuinka pitkään, mutta haluan muistuttaa faktojen kautta, että joka toinen minuutti nainen kuolee synnytykseen, koska hänellä ei ole mahdollisuuksia terveyspalveluihin, joka toinen sekunti alle 18-vuotias tyttö menee naimisiin vastoin tahtoaan ja joka neljäs sekunti alle 18-vuotias tyttö synnyttää ja useissa tapauksissa on myös komplikaatioita. Meillä on tällä sektorilla valtavan paljon tehtävää ja annettavaa maailmalle.

18.19 Thomas Blomqvist r: Arvoisa rouva puhemies! Tärkeä aihe meillä täällä tänään. On varmaan näin, että kaikessa meidän työssämme meidän pitää ajatella kestävä kehitys ja myös kaikkien valiokuntien pitää se huomioida ja ajatella jokapäiväisessä työssään. Tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtajana ainakin oma henkilökohtainen mielipiteeni on, että tulevaisuusvaliokunnalla on kyllä valmius toimia seurantavaliokuntana, jos näin halutaan, kuten muun muassa ministeri tässä ehdotti.

Kun minä olen aika tuore puheenjohtaja, niin olen yrittänyt tutustua tulevaisuusvaliokunnan aikaisempaan työhön ja olen huomannut, että siinä kestävä kehitys on ollut aika keskeisesti esillä. On muun muassa todettu, että Suomessa pitäisi kehittää ja sallia kestävä kehityksen kokeiluja, joissa yrittäminen on helppoa ja kannustavaa, ja todettu, että haasteena on ehkä kansallinen asenneilmasto ja toimintakulttuurin muuttaminen. Olisi siirryttävä varovaisesta ja riskejä kaihtavasta sopeuttamisesta ja leikkaamisesta vähän rohkeampaan ja luovaan käynnistämiseen ja uuden kasvattamiseen. Ainakin oma mielipiteeni

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2016 vp

on, että ilman uskallusta ja riskejä emme kykene muuttumaan emmekä edes säilyttämään nykyistä elintasoamme ja työllisyyttämme. Tähän tarvitaan monta eri toimenpidettä, mutta sitä työtä on tehtävä.

Värderade fru talman! Också i den internationella omgivningen finns det mycket som påverkar Finlands inre säkerhet, och därmed också möjligheterna till en hållbar utveckling. För Finland är naturligtvis situationen i näromgivningen helt avgörande, men också det att Finland bär sitt globala ansvar för utvecklingssamarbetet. Eftersom många internationella fenomen som anknyter till miljön, säkerheten och levnadsstandarden har sitt ursprung i utvecklingsländerna är det här centralt för Finland.

18.21 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa puhemies! Kiitoksia tästä keskustelusta. Sitä on ollut erittäin mielenkiintoista seurata, ja on hienoa, että tämä aihe saatiin tuotua saliin. Kiitoksia myös ministereille, että jaksavat täällä vielä illallakin istua kuuntelemaan tämän asian tiimoilta edustajien ajatuksia.

On selvää, että ainakin oman puolueeni traditiossa ja historiassa on aina ajateltu sillä tavalla, että tila, maa, asiat pitäisi jättää paremmassa kunnossa seuraaville. Nykyisin siitä puhutaan kestäväen kehityksen kautta, mutta jotenkin ajattelisi, että sehän olisi ihan normaali asia, että kaikki asiat pitäisi jättää aina paremmassa kunnossa seuraaville, ja on hirvittävän tärkeää, että me puhumme myös niiden asioiden kautta globaalisti siitä vastuusta ja esimerkiksi voimasta, mitä myös pieni Suomi voi osaltaan tehdä.

On ollut mukava kuulla, että täällä on puhuttu moneen otteeseen Pariisin ilmastopöytäkirjasta. Mutta yksi asia, joka Suomessa on kyllä ihan maailman kärkeä, liittyy hallintoon, hyvään hallintoon. Se liittyy vaikkapa siihen, miten laaja meidän verotuspohjamme on — tällaisiin asioihin, joita ei välttämättä aina muisteta, kun puhutaan kestävästä kehityksestä. Se on myös sitä, että hallinnon täytyy toimia hyvin. Ja olisin halunnut kysyä ministereiltä, onko tähän jotain erityisempää. Sehän on ollut kyllä yksi Suomenkin prioriteeteista monien muiden tärkeiden asioiden ohella, mutta onko siihen tulossa joitain uusia demokratian edistämisen keinoja, joissa korostettaisiin erityisesti hyvää hallintoa osana meidän kehityspolitiikkaamme?

Ja sitten vielä toisekseen olisin halunnut kysyä näistä kestäväen kehityksen toimikunnan yhteiskuntasitoumuksista. Nehän ovat hirvittävän tärkeitä sen kautta, että nyt tuodaan kestäväen kehityksen agenda jokaisen ihmisen pöydälle. Jokainen ihminen voi itse tehdä omassa yhteisössään sitoumuksen, miten itse edistää kestävää kehitystä. Olisin halunnut kysyä: Onko teillä olemassa siitä dataa, tietoa, kuinka laajalle tämä yhteiskuntasitoumus on levinnyt? Kuinka moni kunta, koulu, yhteisö tai ihminen on allekirjoittanut tuon sitoumuksen?

18.23 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Virolainen totesi, että täällä keskustele samanimielisten kerho. No, itsekin voin allekirjoittaa suurimman osan siitä, mitä tässä keskustelussa on sanottu, muun muassa edustaja Virolaisen puheenvuoron ja edustaja Paoloniemen avauspuheenvuoron.

Eilen Eduskunnan Globaaliryhmä järjesti tilaisuuden ilmastopakolaisuudesta. Tämä oli myös yksi niistä teemoista, joista puhuttiin Marrakechin ilmastokokouksessa. Tämä muistuttaa siitä, että jos ilmastomuutos pääsee ryöstäytymään, se voi pahimmassa tapauksessa tuhota ihan kaikki taloudelliset ja sosiaaliset tavoitteemme. Jos lepsuilemme ilmastotoimissa, kasvatamme tulevien vuosikymmenien pakolaisvirtoja. Myös rahojen leikkaami-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2016 vp

nen kehitysmaiden ilmastotoimilta, kehitysmaissa tehtävältä työltä naisten oikeuksien puolesta, sukupuolivalistukselta ja perhesuunnittelulta kasvattaa tulevaisuuden pakolaisvirtoja.

On arvioitu, että viimeisen kymmenen vuoden aikana vuosittain noin 25 miljoonaa ihmistä on joutunut lähtemään kotiseudultaan ympäristösyistä. Kansainvälinen ruokapolitiikan tutkimuslaitos on arvioinut, että vuosisadan puoleenväliin mennessä lähes 5 miljardin ihmisen kotiseudulla ilmastonmuutos voi aiheuttaa vesipulan. Jos näistä ihmisistä joka viides lähtee muualle, se tarkoittaa miljardia ihmistä, joista Eurooppaankin pyrkii vähintään kymmeniä ellei satoja miljoonia. Tällaisessa tilanteessa jo rauhan säilyttäminen tulisi olemaan vaikeaa. Siksi on ymmärrettävä, että ilmastonmuutoksen hillintä on keskeinen asia ihan kaiken kannalta, myös tulevien sotien ja konfliktien estämiseksi.

Uskon, että ministerit Tiilikainen ja Mykkänen ovat oikeasti tehneet parhaansa hallituksen neuvotteluissa ilmasto- ja energiastrategiasta. Siinä, kuten moni on jo todennut, on hyviä asioita, kuten kivihiihden kieltä, mutta kaiken kaikkiaan pidän valitettavana sitä, että siinä ei tartuta kaikkiin niihin hyviin mahdollisuuksiin ja tilaisuuksiin, joita Suomella olisi (Puhemies koputtaa) ollakseen todellinen ilmastotoimien edelläkävijä.

18.26 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Täällä kun kysyttiin, onko paikalla pelkästään samanmielisiä, niin uskoisin, että voin tuoda esiin ainakin joitakin uusia näkökulmia. Itse näkisin keskeisimpänä kestäväen kehityksen teemana ja ylempänä muita sen, että Suomessa on työtä ja hyvinvointia. Meillä ei ole mitään kestäväen kehitystä ilman työtä ja hyvinvointia, emmekä voi kestäväen kehityksen nimissä myöskään vaarantaa sitä työtä ja hyvinvointia. Se ei ole kestäväen kehitystä, että luomme hyvinvointivaltion lukemattomine oikeuksineen ja huomaamme sitten, ettei meillä ole varaa sellaisen ylläpitoon. On myös hyväksyttävä, että näin pohjoisessa eläminen ja työskentely jo lähtökohtaisesti nostaa hiilijalanjälkeämme verrattuna sellaisiin maihin, jotka ovat etelämmässä.

Sinänsä keskustelualoitteen teemat ovat ajatuksina yleviä ja sellaista ei varmaan löydäkään, joka pitäisi kestäväen kehitystä huonona tai ei-tavoiteltavana asiana sinällään. Mutta tämä ei ole kuitenkaan mikään uusi keksintö, sillä on ollut jo pitkään olemassa periaate, joka aiemminkin mainittiin, että pellot ja metsät jätetään pojille paremmassa kunnossa kuin ne isiltä oltiin saatu, ja tämä on ollut kunnia-asia. Ei kestäväen kehityksen periaate ole mikään sellainen uusi juttu, joka on keksitty Kallion kahviloissa baskerit päässä ja punaviinilasi kädessä.

18.27 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Ettei unohdu, niin haluan muistuttaa, että kuluvalle hallituskaudella kehitysyhteistyöhön on kohdistettu mittavia leikkauksia. Eniten leikataan monenkeskisestä kehitysyhteistyöstä, noin 56 prosenttia, maa- ja aluekohtaisesta kehitysyhteistyöstä 37 prosenttia ja järjestöjen osalta 43. Myöskään päästökauppatuloja ei enää ohjata kehitysyhteistyöhön, ja tässäkin on kyseessä varsin suuri summa, vuonna 14 se oli 69 miljoonaa euroa.

Joka tapauksessa kestäväen kehityksen tavoitteet ovat universaaleja, ja vaatii meiltäkin globaalia vastuuta, jotta ne saadaan toteutumaan. Kysyisinkin ministeriltä, kuinka voimme varmistaa Agenda 2030 -työn pitkäjänteisyyden ja johdonmukaisuuden tulosten takaamiseksi ja mahdollisimman suuren vaikuttavuuden takaamiseksi näistä leikkauksista huolimatta. Millä tavalla kestäväen kehityksen tavoitteita toteutetaan nyt, kun resurssit ovat radi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2016 vp

kaalisti vähentyneet? Mistä on jouduttu tinkimään ja mistä on pidetty kiinni? Nyt olisi hyvä olla tässä asiassa avoin, jotta voidaan mennä sitten eteenpäin.

Monia ihmisiä pohdituttaa myöskin se, aikooko hallitus laatia konkreettisen suunnitelman ja aikataulun siitä, miten saamme jossain vaiheessa nostettua nuo kehitysyhteistyömäärärahat sinne tavoiteltuun 0,7 prosenttiin bkt:stä ja sitoudumme myös toimeenpanoon. Tähän toivoisin myöskin vastausta.

Keskustelussa tulikin jo esiin se, että sukupuolten välisellä tasa-arvolla on oma tavoitteensa Agenda 2030:ssä ja se sisältyy läpileikkausperiaatteella kaikkiin kestävästä kehityksen tavoitteisiin. Tämä on oikein hyvä asia, ja näihin sisältyy myös seksuaali- ja lisääntymisterveysoikeuksien universaali saatavuus. On todella hyvä, että nämä ovat myöskin Suomen prioriteetteja. Miten Suomi kuitenkin aikoo konkreettisesti varmistaa, että nämä, siis sukupuolten tasa-arvo- ja seksuaali- ja lisääntymisterveystavoitteet, näkyvät konkreettisesti toimeenpanossa ja säilyvät myös yli hallituskausien aina sinne vuoteen 2030? Ylipäätään näitten tavoitteiden pitkäjänteisyyden takaaminen yli hallituskausien on tärkeä tavoite, jotta päästään sitten pikkuhiljaa tavoitteissa eteenpäin.

18.29 Jaana Pelkonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Kestävän kehityksen tavoitteet ovat kaikki riippuvaisia toisistaan. Esimerkiksi ruokaturvaa ei voida saavuttaa ilman toimia köyhyyttä ja ilmastonmuutosta vastaan eikä sukupuolten tasa-arvoa ilman koulutusta.

Täällä on käytetty tänään monia erittäin hyviä puheenvuoroja, joissa on erityisesti nostettu esiin tyttöjen ja naisten asemaa ja koulutuksen merkitystä. Itsekin koulutusta korostaisin ja erityisesti lukutaitoa, joka on ehdottoman tärkeä nimenomaan tytöille ja naisille. Lukutaitoisella naisella on itsetunto ja yhteisönsä arvostus. Tietoisuus ympäröivästä maailmasta kasvaa, ja sairaudet vähenevät tiedon myötä. Lukutaitoiset naiset synnyttävät terveempiä lapsia ja pystyvät myöskin huolehtimaan lapsistaan paremmin. He ymmärtävät lukutaidon merkityksen ja todennäköisesti laittavat myös omat lapsensa kouluun.

Maailmassa on tällä hetkellä pakolaisia enemmän kuin koskaan. Jotta voimme ehkäistä pakolaisuuden lisääntymistä, on tärkeä sijoittaa hyvän elämän työkalut, kuten juuri lukutaito, köyhimpiin maihin. Kysyisinkin ministereiltä: mille tasolle te asetatte lukutaidon merkityksen kehityspolitiikassa?

18.31 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos puhemiehistölle ja keskustelualoitteen tekijöille. Tämä on erittäin tärkeä aihe keskustella, niin kuin monet ovat täällä sanoneet. Minäkin kannatan sitä, että jokin valiokunta — mielelläni näkisin sen olevan tulevaisuusvaliokunta — vastuutettaisiin tämän asian jatkokäsittelyyn.

Olen huolissani siitä, että EU-tasolla nämä Agenda 2030 -tavoitteet eivät kuitenkaan vaikuta etenevän optimaalisesti. Komission antaman tiedonannon perusteella he eivät ole aikeissa tehdä kunnollista toimeenpanosuunnitelmaa kestävästä kehityksen tavoitteista. Suomen pitäisi mielestäni vaatia tällaista toimeenpanosuunnitelmaa, ja toivon, että meidän hallituksemme voisi olla asiassa aktiivinen, koska meitä myös todennäköisesti tässä asiassa kuunnellaan.

Täällä on käytetty monia hyviä puheenvuoroja ylisukupolvisesta oikeudenmukaisuudesta, joka liittyy kestävästä kehitykseen. Ehkä parhaiten mieleeni jäi edustaja Toivolan esimerkki siitä, kuinka nuori oli lähtenyt, melkein pä uskaltaa sanoa, taisteluun tuulimyllyjä vastaan haastamalla suuren järjestelmän ilmastotavoitteiden vuoksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2016 vp

Kun me mietimme tilannetta, niin me näemme, että maailmassa tällä hetkellä noin puolet maapallon väestöstä on alle 30-vuotiaita. Toisaalta samaan aikaan yli 40 prosenttia maailman työikäisistä nuorista on työttömiä tai alipalkattuja. Nuoret ovat valtava mahdollisuus, mutta mikäli heidän asemansa yhteiskunnassa horjuu samaan aikaan, kun yhteiskunnat ajautuvat hallitsemattomiin tilanteisiin, on käsissämme sosiaalinen aikapommi. Olemme Suomessakin keskustelleet tästä asiasta esimerkiksi nuorten työttömyyden ja mahdollisen syrjäytymisuhan yhteydessä, kun olemme puhuneet vaikkapa koulutuksesta. Toivoisin, että hallitus miettisi vielä erikseen ylisukupolvista oikeudenmukaisuutta, kun se tekee esimerkiksi koulutuspoliittisia päätöksiä.

18.33 Leena Meri ps: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän myös tästä keskustelualoitteesta ja lämpimästi toivoisin, että joku valiokunta — tässä nyt on esitetty tulevaisuusvaliokuntaa — ottaisi tästä kopin.

Täällä on puhuttu paljon naisten asemasta ja ympäristön tilasta ja sitä kautta ihmisten hyvinvoinnista. Toisin tähän eläintensuojelun näkökulman. Täällä löytyy kohdassa 15, täällä Agenda 2030:ssä, että lupauduttu vuoteen 2020 mennessä tekemään merkittäviä ja kiireellisiä toimenpiteitä uhanalaisten lajien vähenemisen estämiseksi. Meillä on, mitä tässä on, kolme vuotta aikaa, ja minä en ole huomannut maailmanlaajuisesti mitään toimenpiteitä. Täällä edustaja Kiuru puhui tämmöisestä väestötavoitteesta ja ehkä -sopimuksesta. Meillä on hyvin paljon erilaisia sopimuksia, on ihmisoikeussopimuksia ja kansainvälisiä ympäristösopimuksia, ilmastopesimukuksia. Miksei meillä ole sopimusta esimerkiksi ihan tämmöiseen lajien suojeluun? Eläimet ovat kuitenkin monissa tutkimuksissa hyvin tunteellisia ja kokevat kipua ja fyysistä tuskaa ja näin. Mietin, että monesti, jos tämmöisiä loukkauksia on maissa, vain paheksutaan, mutta ei ole esimerkiksi mitään sopimusta, jonka tämä maa olisi integroinut, johon voisi vedota. Me olemme eduskunnan eläinsuojeluerkossa pohtineet tällaista, että voisiko Suomi olla esimerkiksi Euroopan neuvostossa aloitteellinen ja Pohjoismaat lähtisivät EU:ssa miettimään tällaista. Se olisi aika edistysellistä. Meillä on kuitenkin kulttuuri hyvin paljon muuttunut: eläimet eivät ole enää ihmisille esineitä. Erityisesti kun katsoo tätä lajien häviämistä, monia lajeja meillä ei pian ole: norsut, leijonat. Se on myös meidän velvollisuutemme.

Sitten olisin kysynyt. Tänään uusiutuvan energian osalta ilmoitettiin tämä tuulivoiman terveysseivitys. Kiitän hallitusta siitä. Olen saanut paljon yhteydenottoja näistä terveysvaikutuksista ja oireilevista ihmisistä. Olisin vähän kysynyt tästä selvityksestä: kuinka pitkä se on, ja koska se on tuloillaan? (Satu Hassi: Entäs turpeen terveysvaikutukset?)

18.35 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Eduskunnan ja valtion lisäksi Agendan kansallisen toteuttamisen kannalta paikallistaso on aivan avainasemassa: kansalaiset, kunnat, yritykset, kansalaisyhteiskunta. Heidän sitouttamisekseen tähän toimeenpanoon me tarvitsemme tiedotusta ja me tarvitsemme tukea. Erityisen tärkeää on saada myös kunnat ja myös tulevaisuuden maakunnat mukaan tähän työhön, koska siellä aika iso osa näistä konkreettisista päätöksistä ja työstä tehdään. Ensi keväänä on tulossa kuntavaalit. Toivoisin, että myös puolueet lähtisivät nyt kuntavaaleissa mukaan tähän työhön ja kertoisivat kunnallisvaaliehdokkaille tästä Agendasta ja siitä, kuinka tärkeää se on toimeenpanna kunnassa ja tehdä ehkä myös kunnissa toimeenpanosuunnitelmia.

Arvoisa puhemies! Tavoite 5 eli sukupuolten tasa-arvo on aivan olennainen koko Agendan onnistumisen kannalta. Tässä Suomen on oltava entistä vahvempi. Me olemme olleet

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2016 vp

siinä vahva kansakunta, ja olen siitä erittäin ylpeä, mutta vahvuutta tarvitaan jatkossakin, koska niin Itä-Euroopassa, USA:ssa kuin monessa muussakin maassa on tapahtumassa takapakkia naisten oikeuksissa ja seksuaali- ja lisääntymisterveysasioissa. Kestävä kehitys ei ole mahdollista, jos tytöt ja naiset jätetään sivuun ja jos perheet eivät saa elää terveenä tai kykene päättämään lapsiluvustaan. Kyse on myös väestönkasvun hillitsemisestä, ja erityisesti Saharan eteläpuolisen Afrikan kestävä kehityksen kannalta väestönkasvun hillintä on tärkeä tavoite, mutta se on tietenkin tehtävä inhimillisellä tavalla.

Arvoisa puhemies! Kehitysyhteistyö ja kehitysrahoitus on erittäin tärkeä elementti ja työkalu monien Agendan tavoitteiden toimeenpanossa ja kehitysmaiden tukemiseksi toimeenpanossa. Haluankin kysyä: onko hallitus tekemässä konkreettisen suunnitelman kehitysyhteistyörahoituksen nostamiseksi 0,7 prosenttiin?

18.37 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Yksi iso yhteinen haaste meillä kestävä kehityksen edistämässä ja tavoitteiden toimeenpanossa on se, millä tavalla me varmistamme, että pystymme sitoutumaan tähän toimintaan yli vaalikausien.

Tässä on useassa puheenvuorossa nostettu esille naisten ja tyttöjen asema ja tasa-arvon edistäminen. Naisten ja tyttöjen asemahan on painopiste meidän kehityspoliittisen selonteonkin mukaan, ja se on mukana kaikissa kestävä kehityksen tavoitteissa. Sukupuolten välisellä tasa-arvolla on myös oma tavoitteensa. Millä tavalla me varmistamme, että nämä painopisteet ja niihin sitoutuminen säilyvät, vaikka hallitukset vaihtuvat? Kestävä kehitys jos jokin on sellaista työtä, missä meidän pitää tehdä pitkäjänteistä työtä ja sitoutua hyvin pitkään tekemiseen. Kiinnostaisi kuulla, miten tätä puolta on pohdittu.

Kun täällä on useassa puheenvuorossa nyt kannatettu ajatusta, että valiokunnista tulevaisuusvaliokunta ottaisi tällaisen vetovastuun — itse pidän tärkeänä, että kaikki valiokunnat jollakin tavalla osaltaan pohtivat näitä kestävä kehityksen edistämiseen liittyviä asioita — niin kysyisin myös ministereiltä, millä tavalla suhtaudutte ajatukseen siitä, että kestävä kehitys näkyisi nykyistä vahvemmin budjettiprosessissa, esimerkiksi omien ministeriöidenne osalta, ja miltä tämä ajatus kestävä kehityksen selonteosta kuulostaa. Nythän oli hienoa, kun saatiin kehityspoliitikasta selonteko tällä kaudella alkupainotteisesti kauden alussa, ja samaan tapaan kestävä kehityksen kohdalla, joka on laajemmassa mittakaavassa siis läpileikkaava, yhteinen asia, olisi loogista, että myöskin tämä asia tuotaisiin selontekona eduskuntaan. Ajatuksia ministereiltä kysyisin näistä.

Puhemies Maria Lohela: Puheenvuorot vielä edustajilta Toivola, Kiuru, Mäkelä, Adlercreutz ja Paloniemi, ja sitten ministeri.

18.39 Jani Toivola vihr: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on pidetty äärimmäisen hyviä puheenvuoroja, joihin moniin on helppo yhtyä. Täällä yhdessä puheenvuorossa todettiin, että kestävä kehitys ei ole uusi asia, ei ole keksitty Kalliossa tänään, ja se pitää ihan todellakin paikkansa. Täällä on myöskin lainattu paljon historiasta arvopohjaa, joka tukee kestävä kehityksen ajattelua. Ja mikäs sen hienompaa, että meillä on niin pitkä historia myöskin tässä ideologisessa ajattelussa. Minä ainakin itse toivon, että kaikki se historia otetaan mukaan myöskin tähän päivään ja siihen tulevaisuuden työhön. Se ero varmasti — se, mikä on muuttunut, mitä on tapahtunut globaalissa maailmassa — on se, että yhä vähemmän me voimme katsoa itseämme ikään kuin erillisenä saarekkeena muusta maailmasta tai yksittäisenä valtiona, vaan se, mihin kaikki nämä tavoitteetkin pohjautuvat, on se meidän koko

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2016 vp

ajan kasvava ikään kuin riippuvuussuhde toisiimme, tai jos me mietimme sitä, miten väestö liikehtii tällä hetkellä ympäri maailmaa. Nämä ovat kysymyksiä, mistä meidän on myöskin otettava vastuuta, ja sitä kautta me olemme yhdessä osa sitä globaalia maailmaa.

Täällä on nostettu paljon tärkeitä kysymyksiä. Haluaisin tukea muun muassa edustaja Parviaisen esille tuomaa näkemystä EU-tasosta ja todellakin toivoisin, että kuulisimme siitä myöskin vähän, koska nyt tällä hetkellä näyttää siltä, että toimeenpanon suhteen on suunnitelmia vasta vuodelle 2020, ja se on tietysti aivan liian myöhään. Eli olisi tosi tärkeätä, että Suomi ottaisi myöskin tässä painostuksessa aktiivisen roolin.

Sitten miettien Suomen harjoittamaa kehitysyhteistyötä olisin kysynyt vielä, kun aina välillä on käyty keskustelua myöskin tällaisesta kehitysyhteistyölaista tai jostakin elementistä, millä me voisimme paremmin sitoa sen, mitkä ovat ikään kuin ne pääteemat pitkällä tähtäimellä, mihin Suomen harjoittama kehitysyhteistyö pohjautuu. Että välttämättä ne tavoitteet eivät olisi niin alisteisia aina neljän vuoden hallituskausille. Näkisin, että tällainen kaikki pitkäjänteisyys tukee myöskin tämän Agendan tavoitteita. Miten hallituksessa nähdään tämä, olisiko näitä mahdollista jollakin tavalla tuoda toisiaan lähemmäksi, omaan kehityspolitiikkaan pitkäjänteisyyttä, joka samalla myöskin tukisi Agenda 2030:tä? — Kiitos.

18.41 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on todella rakentavia ja hyviä puheenvuoroja kuultu.

Yksi asia tässä hieman rupesi mietityttämään. Kun korostetaan naisten ja tyttöjen asemaa, niin siinä ei todellakaan ole mitään pahaa, se on iso ongelma. Useimmissa maailman maissa ja kaikissa maailman maissa on aivan varmasti asian parantamiseksi paljon tehtävää. Mutta jos otetaan näkökulma Suomeen, niin suomalaisen miehen elinaikaodote on huomattavasti lyhyempi kuin naisella. Suomalainen mies on vähemmän koulutettu kuin nainen, olemme alttiimpia väkivaltarikoksille, kuolemme useammin liikenteessä, olemme päihderiippuvaisempia, tupakoimme useammin, meidän hampaamme ovat huonommassa kunnossa, ja olemme alttiimpia syrjäytymiselle. Yhdessä asiassa olemme edellä: saamme keskimäärin isompaa palkkaa.

No, kokonaisuutena suomalaisella miehellä tietysti menee hyvin, kun verrataan globaalissa näkökulmassa, mutta herättikö tämä puheenvuoro mitään ajatuksia siihen, miten miesten ja poikien näkökulma kehitysyhteistyössä ja kestävässä kehityksessä tulisi huomioida? Arvelen, että monessa maassa on myös marginaaliin tai vähemmistöön siirtyneitä tai työnnettyjä miesvähemmistöjä, jotka ovat yhteisössään todella heikossa asemassa.

18.43 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Kiuru toi äsken esiin mielenkiintoisen näkökulman miesten oikeuksista tässä kestävässä kehityksessä. Tämä oli siitä hyvä näkökulma, että tämä tuo jollain tavalla uutta ajatusta siihen jämähtäneeseen ajatusmaailmaan, joka meillä on tässä aihepiirissä.

Toinen esimerkki tällaisesta jämähtämisestä, jota haluan kritisoida, on se, että Suomessa hoetaan ikään kuin mantrana sitä, että meidän pitäisi olla jotenkin kestävä kehityksen suunnannäyttäjiä. Aikaisemmin tarvetta suunnannäyttämiseen on perusteltu sillä, että meillä on varaa, kun olemme niin rikas kansakunta. Näistä suunnannäyttämistä on kuitenkin tullut meille aikojen kuluessa sormille, ja olemme maksaneet tarpeettoman suurta hyvinvointihintaa vuosien saatossa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2016 vp

Esimerkki tästä: Tulen itse metsäteollisuuden vahvalta alueelta. Siellä 80-luvulla oli varsin likaista: vesi kuohui järvessä, kun siellä ui, ilma haisi pahalta. Sitten 90-luvun vaihteessa paperitehtaat tekivät merkittäviä parannuksia järjestelmiinsä ja läheisen järven Saimaan vesi ja alueen ilmanlaatu parantuivat oleellisesti. Nämä olivat suomalaisten tekemiä omaehtoisia muutoksia ja erittäin hyviä asioita silloin. Kun nämä parannukset tehtiin, niin kuitenkin myöhemmin tämäkin hieno esimerkki suomalaisesta vastuullisuudesta kostautui meille unioniin liittymisen ja päästökauppajärjestelyjen myötä, kun saimme neuvotteluissa vertailukohdaksi tämän investointien jälkeisen tilan, emme suinkaan sitä edeltänyttä tilaa, samalla kun muualla Euroopassa puhdistusinvestointeja vältelleet maat palkittiin päästökaupassa. Nyt tämä sama tilanne saattaa löytyä meiltä edestämme, eli ikään kuin lähtisimme taas nollapistestä. EU asettaa meidät säästämään aina vain lisää ja tinkimään aina vain lisää. Kyllä minun perusviestini on se, että me olemme jo suurimman vastuamme tässä asiassa kantaneet. Tässä kamppailussa meidän tulee olla tiukkana, ettei meille sälytetä kohtuuttomia velvoitteita. Esimerkkinä ottaisin esille tämän keskustelun metsien katsomisesta päästölähteeksi. Se vain ei yksinkertaisesti voi käydä Suomelle.

18.45 Anders Adlercreutz r: Värderade talman! Tässä globaalissa maailmassa yritykset ovat isossa ja tärkeässä asemassa, ja silloin on tärkeätä, että pelisäännöt ovat yhdenmukaiset: pelataan avoimilla korteilla, samoilla pelisäännöillä. Komissio valmistelee pakettia, joka koskettaa maakohtaista raportointia, ja käsitykseni mukaan siellä ollaan nyt Euroopan ulkopuoliselta osuudelta rajaamassa pois maat, joita ei luokitella veroparatiiseiksi. Käsitykseni mukaan Suomi on ollut komission kannalla tässä asiassa siinä missä Hollanti haluaisi, että kaikki ulkopuoliset olisivat tämän maakohtaisen raportoinnin piirissä. Onko teillä näkemyksiä tästä ja ajatuksia Suomen kannan perusteluista?

Palaisin tähän ilmastokysymykseen. Ilmastorahoituksen osalta YK on ollut huolissaan siitä, että sopeutumiseen tähtäävät rahat ovat hyvin pienessä osassa, vaikka niitten pitäisi edustaa noin puolta siitä kokonaisrahoituksesta. Tämä liittyy esimerkiksi siihen ilmastopakolaisuuteen, jota edustaja Hassi nosti esille. Miten näette tämän Suomen osalta? Millä keinoin saisimme nostettua tätä osuutta, ja miten näette esimerkiksi Finnfundin aseman siinä kokonaisuudessa? Ne hankkeethan helposti suuntautuvat nimenomaan muihin kuin näihin ilmastosopeutumistoimenpiteisiin.

Edustaja Meri nosti esille tuulivoimakysymyksen. Nyt kun sitä ollaan tutkimassa hallituksen sisällä, niin tullaanko pohjaamaan sitä olemassa oleviin tieteellisiin tutkimuksiin, joidenka lopputulos lienee aika selvä, vai tilataanko uusia tieteellisiä tutkimuksia, joissa perehdytään tähän asiaan syvemmin? — Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Ja vielä tähän väliin edustaja Elomaa.

18.47 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Minulla olisi kyllä vähän pidempikin puhe. Saako mennä pönttöön?

Puhemies Maria Lohela: 2 minuuttia paikalta.

2 minuuttia. — Arvoisa puhemies! Täällä kun ministerit ovat vielä paikalla, niin minä esittäisin sellaisen kysymyksen: olisiko mahdollista, että Suomi voisi viedä eteenpäin tätä maailmanlaajuista eläinsuojelusopimusta vaikka Pohjoismaiden neuvoston kautta ja olla

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2016 vp

siinä edistyskellinen? Nimittäin tämä uhanalainen eläinlajisto on laajentunut. Olemme juuri nähneet pari kertaa jo dokumentin Team Rokan toiminnasta norsunluunmetsästyksen tiimoilta. Se on tehnyt loistavaa työtä siellä Tansaniassa, ja henkilö, joka on perustanut tämän Team Rokan, on tehnyt sen pitkälti omilla varoillaan, ottanut lainaa jopa, kouluttaa siellä paikallisesti koiria, jotka haistavat norsunluun, joka on salametsästetty. Muun muassa norsut kuolevat todennäköisesti sukupuuttoon jopa 15 vuoden kuluttua, jos ei tähän radikaalisti tartuta, ja moni muu laji. Elikkä tällainen kysymys: voisiko tätä eläinsuojeluasiaa viedä näin eteenpäin Suomen taholta, että Suomi olisi aloitteellinen?

18.48 Aila Paloniemi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Haluan ensinnäkin kiittää tästä loistavasta keskustelusta ja haluan rohkaista meitä kaikkia kansanedustajia. Kuten edustaja Sarkkinen totesi, meidän täytyy viedä alueelliselle ja paikalliselle tasolle tätä kestävästä kehityksen toimeenpanoa.

Haluan vielä muutamalla sanalla kertoa resurssiviisaushankkeesta Jyväskylässä, kotikaupungissani. Siellä on kahden vuoden aikana toteutettu tällainen Sitran hanke, koska Sitra valitsi Jyväskylän koealustakseen. Siellä on kokeiltu ja testailtu erilaisia tapoja, joilla alue ja sen eri toimijat voisivat elää resurssiviisaammin, luonnonvaroja viisaasti ja järkevästi käyttäen ja toiminnasta jopa taloudellista hyötyä saavuttaen. Yhdessä kaikkien yhteiskunnan eri sidosryhmien kanssa siellä on luotu monistettava alueellinen toimintamalli, ja se on viety nyt useampaan kaupunkiin ja yhteen kuntaan. Lopputuotoksena syntyi tiekartta, pitkän aikavälin suunnitelma sille, kuinka esimerkiksi Jyväskylä saavuttaa jätteen-työmyyden, päästöttömyyden ja ylikulutuksettoman elämän viimeistään vuoteen 2050 mennessä. Ja tämä ei ole pelkkää puhetta: Valtuusto on sitoutunut resurssiviisauden edistämiseen keuhällä 2015, ja nyt resurssien viisas käyttö on myös yksi kaupungin kolmesta strategisesta kärjestä. Resurssien viisas käyttö on integroitu osaksi kaupungin kokonaisjohtamista. Se on osana talouden ja toiminnan vuosikelloa, ja se on aina mukana näkyvästi myös budjettiprosessissa.

Minun mielestäni tämä ei ole kovin huono esimerkki, ja tätä on skaalattu ja viety jo muuallekin. Minä toivoisin, että näitä hyviä esimerkkejä, joita varmasti Suomesta löytyy, monistettaisiin ja vietäisiin ahkerasti ympäri maata, koska se on meidän ongelmamme yleensä, että hyviä käytäntöjä, hyviä malleja ei viedä muualle, vaan ne jäävät ikään kuin vain pienen porukan käyttöön. Tässä olisi yksi erinomainen malli mielestäni. Mitä mieltä ministerit ovat?

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi ministeri Mykkänen, 5 minuuttia, olkaa hyvä.

18.50 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä huomioista jälleen.

Yksi kysymys, mikä on useasti tullut esiin, on tämä köyhimpien, niin sanottujen LDC-maiden osuus, ja meillä on tarkoitus sitä nostaa nyt tulevina vuosina, ensi vuoden jälkeen, jälleen takaisinpäin ohjaamalla muun muassa tästä mainitusta investointimuotoisesta rahoituksesta, josta toki vain osa sitten näkyy siinä ODA-laskelmassa, kuitenkin isompi osa Afrikkaan ja erityisesti LDC-maihin, ja tätä kautta se tulee kyllä myöskin tässä näkymään.

Sinänsä tässä edustaja Niinistö erityisesti laittoi ehkä vähän rinnakkain investointimuotoiseen ja sitten ikään kuin lahjamuotoiseen tehdyt leikkaukset. Täytyy todeta, että sinänsä siis tämä investointimuotoinen ei millään tavalla kehysissä syrjäytä sitä lahjamuotoista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2016 vp

Valitettavasti, vaikka meillä ei olisi investointimuotoista rahoitusta ollenkaan, se ei toisi kehysmenoihin yhtään tilaa, koska se ero on juuri se, että investointimuotoinen on kehiksen ulkopuolista investointirahastorahaa.

Iso muutos, väittäisin, meidän kokonaisvaikutuksen kohdistumisessa enemmän köyhimpiin maihin on myös se, että kun olemme lanseeraamassa nyt joulukuussa uuden Public Sector Investment Facility -välineen eli kehitetyn korkotukiluottovälineen, niin se aiemmasta versiostaan poiketen kohdistuu myös köyhimpiin LDC-maihin. Esimerkiksi viime viikolla Tansaniassa ja Keniassa kun olin, niin selvästi näkyi, että on paljon sellaisia hankkeita, joissa voisi olla veteen, puhtaaseen energiaan, infrastruktuuriin, jopa koulurakentamiseen liittyviä hankkeita, joissa tämä instrumentti, jossa on 30—50 prosenttia lahjaa ja loput subventoitua lainaa, voisi synnyttää uusia investointeja, jotka sitten toisivat sekä työpaikkoja että niitä kaivattuja tuloksia ja samalla myös suomalaisyritysten osallisuutta niissä hankkeissa. Kun tässä Mäkelä myöskin peräänkuulutti työllisyyttä, niin tällä voi pieneltä osalta kyllä olla näitäkin vaikutuksia.

Maaohjelmien priorisoinnista kysyi erityisesti edustaja Kiuru. Sinänsä ei ole helppo tehdä rajuja liikkeitä. Meillä on kahdeksan varsinaista maaohjelmamaata plus että Vietnamin olemme vetäytymässä plus että tietysti Syyriaan ja Lähi-itään menee erilaisten järjestelyiden kautta aika paljon rahaa. Sen muutoksen olen tehnyt, että tulemme nyt Sambiaa nopeammin pois kuin aikaisemmin suunniteltiin, koska meidän täytyy pystyä kokoamaan näitä potteja edes hieman isompiin. Reilusti yli 10 miljoonaa euroa täytyy olla se maaohjelman koko, jotta me pystymme siellä muutamaaan painopisteeseen panostamaan ja saamaan riittävän vaikutusvallan siihen hallintoon. Ei ole helppo valinta sekään. Niin kuin sain silloin virkamiehille, kun ei ole syyllistä, niin valitaan vähiten syytön, jaambia on se, joka nyt ensimmäisenä on keskituloiseksi nousemassa, ja silloin kun rajataan, niin näin täytyy toimia.

Sukupuolitaso-arvo ja Finnfund, edustaja Kiuru kysyi: Noin 30—50 prosenttia on Finnfundin toimitusjohtajan mukaan se raportoitu naisten lukumäärä työllistyneissä Finnfundin hankkeissa, ja tältä osin täytyy kyllä myös sanoa — kun täällä on syystä kannettu huolta siitä, miten me voimme naisten asemaa tukea esimerkiksi investointimuotoisella avulla — että itse asiassa ne hankkeet, joihin investoidaan, niin kuin tästä luvusta näkee, ovat aika usein sellaisia, jotka tarjoavat sitten työpaikkoja nimenomaan naisille köyhissä maissa. Itse kävin viikko sitten Itä-Afrikan suurimmassa lääketehaassa, joka Finnfundin investoinnilla on tehty, ja aivan erityisesti siellä on huolehdittu myös esimerkiksi ihan perhevapaakäytännöistäkin, myös miespuolisia siihen on kannustettu, ja toki tällaisia käytäntöjä yritetään sitten viedä.

Oikeuspalveluiden ja oikeushallinnon pariin: Tätä me teemme aika paljon monessa maassa kapasiteettirakentamisen kautta. Viikko sitten kävin myös Nairobissa suurimmassa slummissa, Kiberassa, jossa meillä on pieni hanke naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämiseksi, 6 000 naista on tavoitettu ja 600 oikeudenkäyntiä pantu tämän aika pienen summan avulla vireille. Se oli kyllä tietyllä tavalla oikein optimistinen, vaikkei ympäristönä mikään kaikista mieluisin sinänsä nähdä.

Koulutus, lukutaito, edustaja Pelkonen kysyi: Se on ehkä yksi asia, josta sanoisin, että jos olisin itse ollut ministerinä tekemässä kehityspoliittista selontekoa, niin olisin nostanut sen vielä selkeämmin meillä kärjeksi. Me olemme siinä aika hyviä, ja sinänsä erityisesti Mosambikissa, Etiopiassa ja Nepalissa meidän maakohtainen pääyhteistyömme on nimenomaan koulutusta, ja siinä päämäärä, jota olemme nyt tänä syksynä uusiin maaohjelmiin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2016 vp

asettaneet kolmivuotisjaksolle, on nimenomaan 11-vuotiaiden tyttöjen lukutaito ja tämä kuvio, koska aivan allekirjoitan sen, mitä sanottiin, että se on ratkaiseva yhteiskunnan kehitykselle ja myöskin naisten asemalle niissä yhteiskunnissa.

EU:n toimeenpanosuunnitelmista: Vauhditetaan, mutta samalla sanoisin, että on tärkeää, että meillä on jonkunlainen työnjako. Nyt se kansallisen avun ja EU-avun osuus on suunnilleen neljän suhde viiteen, ja itse olen vähän aprikoinut, olisiko järkevämpi, että EU selkeämmin keskittyisi esimerkiksi semmoisiin äkillisiin humanitaarisiin kriiseihin ja sitten tämmöinen pitkäjänteisempi olisi selkeämmin kansallisella ja YK-tasolla. Jos kaikki tekevät kaikkea, niin sekään ei oikein johda parhaaseen tulokseen.

Sarkkinen viittasi kuntien Agenda-työhön. Olin itse käynnistämässä Tampereella tilaisuutta, joka käynnisti tämmöisen kuntien osallistumisagendan, ja siellä peräänkuulutin esimerkiksi pyöräverkoston kehittämistä yhtenä toimenpiteenä, kun täällä Helsingin seudulla kaupunkipyörät ovat nyt selvästi lyöneet itsensä läpi. Toivottavasti muut isot kaupungit tulisivat mukaan. (Puhemies koputtaa)

Ylivaalikautiseen sitoutumiseen — mihin Sirén viittasi — auttaa minusta se, että ripustetaan selkeästi se näihin muutamiin painopiste-, SDG-tavoitteisiin, jotka eivät muutu vaalikaudesta toiseen.

Sen sijaan kehy-lakiin (Puhemies koputtaa) sanoisin, että meillä on muutenkin hyvin jäykkä kyllä tämä budjettirakenne. Siihen on vaikea tehdä pienehköjäkään muutoksia. Minä en ole ihan varma, kannattaako niitä vielä lailla ruveta sen tarkemmin niittaamaan. (Puhemies koputtaa) Nämä ovat pitkiä hankkeita joka tapauksessa.

Puhemies Maria Lohela: Ja ministeri Tiilikainen, 5 minuuttia.

18.56 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Minulla oli kunnia olla Suomen puolesta hyväksymässä nämä Agenda 2030 -tavoitteet YK:ssa. Sain olla myös raporttoimassa Suomen toimeenpanosta viime kesänä samalla foorumilla ja tietysti myös kestävän kehityksen toimikunnan varapuheenjohtajana nyt tätä toimeenpanoa Suomessa katsomassa pitkälti eteenpäin.

Kiitän eduskuntaa tästä hyvästä keskustelusta, ja joitain kommentteja:

Oikeastaan jokaisella valiokunnalla on varmasti joku tavoite, joka kuuluu nimenomaan sen toimialaan, mutta esimerkiksi tuo, että tulevaisuusvaliokunta voisi olla se yhteen vetävä, kokoava valiokunta, kun kestävästä kehityksestä jatkossa puhutaan, on saanut täällä paljon tukea. Onko tuo muoto sitten vuosittain käytävä keskustelu vai hallituksen eduskuntaan kerran vaalikaudessa tuoma selonteko, sitä nyt on syytä pohtia rauhassa.

Tässä suomalaisessa toimeenpanossa edustaja Kulmuni kysyi tämän kestävän kehityksen sitoumuksen laajuutta ja merkitystä. Todella nyt taitaa olla 340 sitoumusta, mutta merkittävä askel tässä sitoumusten laajentamisessa oli esimerkiksi se, että nyt Suomessa ensimmäistä kertaa muovijätteen vähentämiseksi, muovikassien käytön vähentämiseksi, direktiiviä toimeenpannaan sopimusmenettelyn kautta, missä valtio, ympäristöministeriö, teki kaupan alan kanssa sopimuksen, ja nämä sopimukset, mihin yksittäiset liikkeet, yritykset voivat liittyä, ovat osa tätä kestävän kehityksen toimeenpanoa, yhteiskuntasitoumuksia. Katsotaan, miten tämänkaltaisen sopimusmenettely yhdistettynä kestävän kehityksen toimeenpanoon toimii jatkossa.

Edustaja Mäkelä otti tärkeän näkökulman huomioon, nimittäin näinhän se on, että ilman tervettä taloutta meidän on todella vaikea edistää yhtäkään näistä kestävän kehityksen ta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2016 vp

voitteista, ja se on hyvä muistaa. Ani harva täällä nyt lipsahti siihen oppositionuotin puolelle, vaan hyvin asiallinen keskustelu kaiken kaikkiaan käytiin, mutta ellei tuota tervettä taloutta ole, on vaikea yksittäisiä tavoitteita viedä eteenpäin.

Nyt edelleen, edustaja Mäkelä, tuo päästökauppajärjestelmä EU:ssa on sellainen, että samat velvoitteet, samat asiat koskevat kaikkien maiden yrityksiä, olkoonpa ne puhtaasti investoinnit tehty viime vuonna tai jo aikaisemmin. Nyt tämä mainitsemanne epäkohta on onneksi korjattu, ja metsät ovat Suomessa nielu, se täytyy myös ilmastopolitiikassa EU:ssa tunnustaa.

Muutama huomio vielä:

Edustajat Meri ja Elomaa puhuivat luonnon monimuotoisuuden ja lajien suojelusta, eläintensuojelusta. Parin viikon kuluttua alkaa Meksikossa luonnon monimuotoisuutta käsittelevä YK:n kokous. Siellä pointtina on nimenomaan tämän monimuotoisuuden valtavirtaistaminen, se, miten monimuotoisuus otetaan huomioon ja myös lajien suojelu ei pelkästään suojelualueilla vaan myös maataloudessa, metsien käsittelyssä, kalastuksessa, turismissa. Tämä on merkittävä edistysaskel. Eläintensuojelussa Suomi toimii EU-tasolla aktiivisesti, olemme yhdessä Tanskan, Ruotsin, Hollannin, Saksan kanssa olleet tukemassa tällaisen eläinsuojelufoorumin perustamista, missä varmistetaan sitä, että eläintensuojelu myös pannaan toimeksi eikä se ole vain kirjain EU-politiikassa.

Sitoutuminen yli vaalikausien — siihen ministeri Mykkänen jo vastasikin. Tässä on hyvä huomata, että nyt on yli vaalikausien menevä ohjelma mutta tietysti kukin hallitus on omalla kaudellaan vastuussa siitä, että asiat konkreettisesti menevät eteenpäin ja että toimeenpanoa viedään kohti maalia.

Edustaja Adlercreutz puhui ilmastopolitiikasta ja tästä sopeutumisesta. Itse asiassa Marrakechin kokouksessa juuri tämä sopeutuminen oli asia, missä saatiin konkreettisia edistysaskeleita. Sovittiin siitä, että sopeutumisrahasto, mikä on ollut jo aiemmin, palvelee myös Pariisin sopimusta, ja sopeutumisrahaston rahatavoitteet tulivat täyteen. Se on tärkeä rahasto juuri näille vähiten kehittyneille maille, ja tässä Suomen on mahdollista olla kumppaniemme kanssa yhteistyössä auttamassa, että ne haavoittuvimmat maat pystyvät tätä kansainvälistä rahastoa käyttämään.

Edustaja Toivola otti nuoret esille, ja se on asia, missä meillä Suomessa on myös parantamisen varaa (Puhemies koputtaa) kestävä kehityksen tavoitteiden toimeenpanemisessa. — Kiitoksia eduskunnalle hyvästä keskustelusta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Keskustelulle varattu aika on päättynyt.

Asian käsittely päättyi.